

Upravištevno: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izdatništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 - Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računalni: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17-749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in K. italije in Avstrije
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina: mesečno 1.000, tri mesečno 2.800, šest mesečno 5.200, letno 9.500
Uredništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di propaganda italiana ad emigrazione
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Junaška obramba posadke na Pantelleriji

20 sovražnih letal sestreljenih - 3000-tonski parnik torpediran

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 11. junija naslednje 1112. vojno poročilo:

Včeraj in ponoči so se neprestano ponavljali napadi močnih oddelkov sovražnih bombnikov in lovcev na Pantellerijo, katere posadka je ponosno ostavila brez odgovora ponovni poziv k predaji, dasi nanjo udarjajo neprestane akcije kakšnega tisoča letal.

Lovci 53. jate in 160. skupine so se drzno zapletli v boj proti številno močnejšim silam ter so v hudih bojih sestrelili 12 letal. V zraku nad otokom je bilo pokončanih še 8 letal po zaslugi nemškega letalstva, ki je v bližini rta Bona prestreglo in zrušilo v morje 2 letali tipa »Curtiss«.

Na morju pri Belem rtu (Tunizija) so naša torpedna letala napadla neki konvoj in zadela 3000-tonski parnik.

7 naših letal se ni vrnilo z operacij tega dne.

Sovražno letalo je skušalo napasti in obstreljevati nekoliko motornih izvidnečev vzdolž obale Kalabrije, toda obrambno topništvo ga je sestrelilo.

Nj. Vel. Kraljica in Cesarica med ranjenci

Rim, 10. jun. s. Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je prišla davi v bolnišnico »Littoria«. Podala se je v paviljon »Flaviano«, kjer se zdravijo mnogi, ki so bili ranjeni ob nedavnem letalskem napadu na Civitavecchio. Vzvišena vladarica je šla skozi paviljon in se zanimala za vse bolnike ter se z vsakim posebej ljubeznjivo razgovarjala. Med obiskom so najočisti izkazali Nj. Vel. Kraljici in Cesarici svojo udanost.

Gibanje prefektov

Rim, 10. jun. s. S kraljevimi dekreti je bilo izvršeno običajno letno premeščanje prefektov posameznih pokrajin. Premeščeni so:

dr. Francesco Palici iz Torina v ministrstvo s funkcijo ravnatelja javnega zdravstva, odvnetnik Dino Dorri iz Genove v Torino, odvnetnik Eduardo Salerno iz Bologne v Genovo, dr. Guido Litta iz Verone v Bologno, dr. Tito Cesare Canova iz Perugia v Verono, odvnetnik Giuseppe Russi iz Varese v Trapani, Pietro Giaccone iz Trapani v Varese, dr. Mario Decesare zapušča funkcije generalnega ravnatelja sklada za bogocastje ter prevzema funkcijo generalnega ravnatelja za zadeve bogocastja, dr. Francesco Battisti iz Beneventa v ministrstvo s posli generalnega ravnatelja sklada za bogocastje, dr. Emanuel Zannelli iz Catanije v Bolzano, Emilio Graziosi iz Ljubljane v Catanzaro, Francesco Scassellati Sforzolini iz Cattara v Ancono, dr. Lucian Bicastru iz Castanzara v Viterbo, dr. Elorindo Giannicchi iz Viterbe v Cesaro, Giovanni Mosconi iz Cesara v Udine, odvnetnik Leone iz Cagliari v Brescio, dr. Gregor Notarianno iz Sassari v Perugia, dr. Alberto Cavanni iz Gorizije v Chieti, inž. Romualdo Giannino iz Chietia v Livorno, dr. Manlio Binna iz Livorna v Spezio, Albert Varana iz Pescere v Palermo z razpoloženja v Vercelli, dr. Gianbattista Zanframundo z razpoloženja v Avellino, dr. Franc Bellini z razpoloženja v Gorizio.

Nova imenovanja: dr. Elmo Bracali, podprefekt, je imenovan za prefekta v Beneventu, dr. Ferdinand Flores, podprefekt, je imenovan za prefekta ter stavljen na razpoloženje, dr. Franc Mocci, podprefekt, je imenovan za prefekta in določen za Nuoro, dr. Josip Solimena, podprefekt, je imenovan za prefekta ter postavljen na razpoloženje z nadzorniki posl., dr. Franc Miraglia, podprefekt, je imenovan za prefekta ter postavljen na razpoloženje z nadzorniki posl., dr. Mario Carta, podprefekt, je imenovan za prefekta ter postavljen na razpoloženje z ohranitvijo dosedanjega posla, dr. Rudolf Biancoorso, podprefekt, je imenovan za prefekta ter določen za ministrstvo, ostane pa na svojem dosedanjem mestu, dr. Julij Cesar

Rizza, podprefekt je imenovan za prefekta ter določen za Rieti, dr. Hugon Severini, podprefekt, je imenovan za prefekta ter postavljen na razpoloženje z nadzorniki posl., dr. Friderik Solimena, podprefekt, je imenovan za prefekta ter določen za Messino, dr. Alfred Salvatore, podprefekt, je imenovan za prefekta in določen za Campobasso, dr. Guido Brolise, podprefekt, je imenovan za prefekta in določen za Ascoli, dr. Tomaž Pavone, podprefekt, je imenovan za prefekta ter določen za ministrstvo, ostane pa na dosedanjem mestu, dr. Josip Festa, podprefekt, je imenovan za prefekta in določen za Cagliari, dr. Vincenc Ottaviano, podprefekt, je imenovan za prefekta in določen za Sassari, odvnetnik Henrik Endrich, je imenovan za prefekta in določen za Cosenzo, dr. Mario Pigli je imenovan za prefekta in določen za Cattaro, odvnetnik Peter Mozzoni je imenovan za prefekta in določen za Catanzaro.

Postavljeni so na razpoloženje: Adalbert Mariano, prefekt v Palermu, ker je imenovan na drugo mesto, odvnetnik Rafael Radogna, prefekt v Messinu s posli generalnega nadzornika, dr. Kajetan Orru, prefekt v Nuoru, na lastno prošnjo iz zdravstvenih razlogov, dr. Vincenc Ciotto, prefekt v Brescio s posli generalnega nadzornika, dr. Viljem Froggio, prefekt v Bolzanu s posli generalnega inspektorja.

Upokojeni so zaradi dosege službene maje: dr. Robert Ausiello, prefekt v Anconi, dr. Josip Caratti, prefekt v Rietiju, dr. Carmine Senice, prefekt na razpoloženju, dr. Josip Onnis Delicati, prefekt v Ascoliju, dr. Guido de Santis, prefekt v Cosenzi, dr. Nicola Trifuoggi, prefekt v Aveninu, dr. Josip Cocuzza, prefekt v Campobasso, dr. Andrej Tincani, prefekt v Teramu, dr. Alfonz Pronti, prefekt v Speziju, dr. Albert Chiariotti, prefekt v Udinah, dr. Marij Montecchi, prefekt na razpoloženju, Vincenc Bellongo, prefekt na razpoloženju.

Upokojeni so, ker so prevzeli druga mesta: Josip Mastro Maffei, prefekt na razpoloženju, prof. dr. Ivan Petragiani, prefekt na razpoloženju.

Letalski boji na vzhodu

Padmornice so zopet potopile 9 ladij s 43.000 tonami

Iz Hitlerjevega glavnega štaba, 11. jun. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Z vzhodne fronte poročajo samo o delovanju izvidniških in napadalnih oddelkov.

Pri poskusem napadu močnih sovjetskih letalskih sil na nemška letališča za fronte so se v srednjem odseku vzhodne fronte razvili hudi letalski boji, pri katerih je imel nasprotnik težke izgube.

V noči na 11. junija so nemška težka bojna letala napadla neko sovjetsko oboroženo tovarno.

V Sredozemlju so nemški in italijanski lovci sestrelili večer 22 sovražnih letal.

Nemške podmornice so potopile v hudih borbah proti zaščitnim konvojem in posameznim enotam 9 ladij s skupno 43.000 br. reg. tonami in dosegle torpedne zadetke na dveh nadaljnjih ladjah.

V času od 1. do 10. junija so pomorske

oborožene sile in protiletalsko topništvo z morja uničilo 10 sovražnih letal.

S finskega bojišča

Helsinki, 10. jun. s. Finsko vojno poročilo javlja: V zadnjih 24 urah so finske čete na Karelski zemljski ožini zavrnile napad sovjetskega oddelka, ki sta ga podpirala močan topniški ogenj in ogromna zavesa umetnega dima. Na fronti ob Aunusu so bili odbiti napadi sovjetske pehote. Na fronti Vzhodne Karelije je v odseku ožine Maasolkaj oddelki finskih udarniških čet prodrli po siloviti topniški pripravi globoko v ruske pozicije. Pri tem je bil uničen oddelk zaklonišča in okope. Skupno je bilo uničenih oziroma zapaljenih 30 zaklonišč, 50 utrdb, eno skladišče z več kakor tisoč minami in mnogo drugih skladišč streliva. Pri poizkusu odpora so sovjetske čete pustile na bojišču 130 mrtvih, finski oddelki pa se je skoraj nedotaknjeni vrnil na svoje izhodišče.

voditeljev podjetij, kakor tudi za tehnične predstojnike, odbitek žita, dovoljen na podlagi nedavnih odločb mednarodnega odbora, poviša od 1.10 na 1.50 stotov na osebo. Za pridobitev pravice do tega poviška morajo zainteresiranci prošiti pokrajinski odbor za poljedelstvo.

Smrt bivšega maroškega sultana

Tanger, 10. jun. s. Bivši maroški sultan Mulaj Abdul Aziz je umrl v svojem dvorcu v Tangerju. Visoki komisar Španskega Maroka general Orgaz je izjavil svoje sožalje rodbini pokojnega vladarja.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

SOSVET LJUBLJANSKE POKRAJINE OBNOVLJEN

Duce je imenoval za njegove člane najvidnejše predstavnike našega gospodarskega in kulturnega življenja

Duce Fašizma, predsednik vlade, notranji minister:

V zvezi s svojo uredbo z dne 26. maja 1941-XIX, s katero je bil imenovan sosvet Ljubljanske pokrajine v zvezi s predlogi Visokega komisariata v Ljubljani za ponovno ustanovitev samega sosveta glede na člen 4. Kr. uredbe z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941-XIX, št. 291, spremenjene v zakon dne 27. aprila 1943-XXI, št. 385,

odreja:

Sosvet Ljubljanske pokrajine se obnavlja in njegovi člani so:

Leon Rupnik, ljubljanski župan; prof. dr. Milko Kos, rektor ljubljanske univerze;

prof. dr. Milan Vidmar, predsednik Akademije znanosti in umetnosti;

dr. Ivan Slokar, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev in njenega odseka za kredit in zavarovanja;

dr. Branko Alujevič, predsednik Pokrajinske delavske zveze;

inž. Milko Pirkmajer, predsednik

Zveze svobodnih poklicev in umetnikov;

prof. Bogumil Remec, predsednik Pokrajinskega združenja;

Franc Heinrihar, industrijec, predsednik industrijskega odseka Pokrajinske zveze delodajalcev;

Zvonimir Lukič, trgovec, predsednik odseka trgovcev Pokrajinske zveze delodajalcev;

Ignac Pevec, kmet, predsednik kmetijskega odseka Pokrajinske zveze delodajalcev;

Alojz Erjavec, litograf, predsednik odseka industrijskega delavstva Pokrajinske delavske zveze;

Ludvik Korče, predsednik odseka trgovskega delavstva Pokrajinske delavske zveze;

Franc Majcen, predsednik odseka delavcev v bančnih in hranilniških podjetjih Pokrajinske delavske zveze;

Karel Rojina, kmet, predsednik odseka kmečkega delavstva Pokrajinske delavske zveze

V Rimu. 31. maja 1943-XXI.

Mussolini I. r.

Proslava dneva Kraljeve mornarice

Fo poklonitvi v svetišču padlih so bila v navzočnosti Kralja in Cesarja izročena zaslužnim mornarjem najvišja odlikovanja

Rim, 10. jun. s. Peti dan Kr. mornarice je bil proslavljen v vsej Italiji z resnobnimi vojaškimi obredi, katerih se je goreče udeležilo ljudstvo. Obnovele in ojačena s fašizmom je italijanska mornarica s svojimi močnimi vojnimi sredstvi in brezhibno organizacijo svojih prevoznih ladij zagotovila mir na Sredozemskem morju med afriško in špansko vojno in sprejela v sedanjih vojni napad najmočnejših mornaric na svetu. Kar je ta mornarica opravila v treh letih, je povedano s številkami, ki jih je priznal sam sovražnik in ki zdaj že pripadajo zgodovini. Njena akcija se je razžarevala na vseh morjih in najbolj oddaljenih Oceanih z uspehom, ki težijo vojno bilanco in bodo težili bilanco v miru. Ni moglo zamolčati neizbežne in boleče izgube, ki jih je utrpela italijanska mornarica med napadom sovražnika, ki je trajal brez odmora neprestano. Mornariška organizacija pa je uspešno odprla mornarico v okoliščinah, ki lahko ustrezajo v celoti kakršnikoli zahtevi. Ves narod čuti, da se bo, kadar bo italijanska mornarica poklicana za še obsenejše akcije kakor so bila dosedanje, za akcije, ki jih lahko označimo kot titantske, še večja slava pridružila dosedanjim prispevkom uspehom Domovine.

S tem upravičenim prepričanjem je narod proslavil dan mornarice. Na manifestacijah v vseh središčih so zastopniki krajevnih oblasti izročili vojaška odlikovanja. V Rimu je Nj. Vel. Kralj in Cesar hotel izprizniti svoje goreče oboževanje junakov z morja in se je sam udeležil spominke proslave. Povsod je narod izkazal mornarici svoje ljubezen z neštevilnimi manifestacijami vzajemnosti in tovarštva. Povsod so se spominjali padlih in vsi obredi so bili posvečeni nemisljivi slavi tistih, ki so se žrtvovali.

Svečanosti v Rimu

Rim, 10. jun. s. Proslava Kraljeve mornarice se je pričela s poklonitvijo podtajnika Riccardija pred spomenikom Neznanega vojaka. Na stopnišču pred oltarjem Domovine je bilo postrojeno zastopstvo oficirjev in podoficirjev in oboroženih oddelkov vojske. Podtajnik mornariškega ministrstva je položil velik lovorjev venec v svetišču Sceleo, kjer se je nato pomudil v pobožni zbranosti. Nato je odšel do žare padlih fašistov na Campidoglio, kjer je ponovil isti obred. Admiral Riccardi je položil še tretji lovorjev venec v mornariškem ministrstvu pred spominsko ploščo padlih mornarjev. Navzoča sta bila tudi podtajnik vojnega in letalskega ministrstva.

Peti dan mornarice je bil proslavljen ob navzočnosti Nj. Vel. Kralja in Cesarja. Viadardja je spremljal njegov adjutant. Vladar je prišel ob 10. uri na kraj proslave in je bil sprejet s predpisanimi častmi in je v vzkljkanjem množice. Sprejeli so ga zastopniki oblasti, med njimi maršal Italije de Bono, veliki admiral Thaon di Revel, tajnik Stranke Scorza, minister za Italijansko Afriko Teruzzi, minister za promet Cini, minister za ljudsko kulturo Polverelli, podtajniki vojaških resorjev, guverner, prefekt in zvezni tajnik. Kralj in Cesar je pregledal postrojene oddelke in pozdravil slavno zastavo Kraljeve mornarice, nakar je stopil na oder v obliki stolpa vojne ladje, ob katerem so bili postrojeni kirasirji. Na oderu so bili mornariški atašeji prijateljskih in zavezniških držav, ki so se poklonili vladarju. Na posebnih tribunah so bili zastopniki, pohablenci, ranjenci, prostovoljne bolničarke Rdečega križa ter praporci in znaki fašističnih zastopstev.

Slavje je imelo samo eno točko, in sicer izročitev odlikovanj za vojaško hrabrost. Predvsem je Nj. Vel. Kralj in Cesar izročil visoka odlikovanja za vojaško hrabrost svojem junakov, ki so si, žrtvujoč se za Domovino, zaslužili zlato kolajno za vojaško hrabrost. Imena junakov so odmevala v prostoru: ladijski podporočnik G'orgio Scaglia iz Rima, ki je, ko je sovražnik ožen razdeljal zadnji top na njegovi ladji, s katero se je boril do skrajnosti s številčno premočnim nasprotnikom, odredil, naj se reši posadka in nato deli usodo z edinico, ki se je slavno pogreznila v morje; ladijski podporočnik Bisagno iz Genove, eden izmed najhrabrejših komandov Masov v operacijah proti sovjetskim utrdbam; podvoda manipola mornariške Milice Carmelo Borgo Pisani, mališki mučenik, ki je padel pod sovražnim strelom ob vzkljku: žive! Italija!; korvetni kapitan Enner Betica iz Castagnolelanza, ki se je potem, ko je bilo

izčrpano vse razpoložljivo orožje na njegovi ladji, vedro žrtvoval, dočim je poskrbel, da se je njegova posadka rešila; korvetni kapitan Todaro Salvatore iz Messine, ki je hrepel vedno po najbolj tveganih podvzetih in junaško padel za veličino domovine; divizijski admiral Dorenzo Gasparri iz Neaplja, ki je ob eksploziji munijskega skladišča med opravljanjem naloge, ki ni bila njegova naloga kot poveljnika, pa si jo je vendarle zadal, sledeč svojem velikodušnem in junaškemu temperamentu in padel kot junaški vojak ter zaključil s slavo svoje domovini posvečeno življenje.

Ob viadardu so bili posamezni svojci teh junakov in Nj. Vel. Kralj in Cesar jim je izročil odlikovanja obenem z najljubeznivejšo besedo za vsakogar. Predvsem so bili sinovi slavnih padlih, ki so sprejeli znake čiste nesmrtnosti plemenitosti. Med tem ko so čitali na glas obrazložitve in so podobe epičnih junaških dejanj vstajale v mislih, se je slišalo v vojaškem obredu prasketanje strojne in bobnanje bobnov.

Po zlatih kolajnah v spomin podeljenih, je vladar izročil odlikovanja svojem pogrešanemu. Slišale so se krasne obrazložitve za visoka odlikovanja, ki so jih dobili podpolkovnik Domenico Bastianini iz Tuscanije, ki je, ko so bili razdeljeni stolpi in ustavljeni strelni stroji velikih kalibrov, čeprav je bilo dano povelje za zapustitev ladje, ostal na krovu in velikodušno pomagal uničiti edinico, da je ne bi sovražnik zajel; divizijski admiral Antonio Toscano iz Agrigenta, ki je bil hudo ranjen med prvimi in je ostal na svoji ladji, ko je bila hudo zadeta, na mestu poveljnika do najvišje žrtve; ladijski kapitan Giorgio Rodocanacchi iz S. Miniata, ki je v nočni akciji izvršil čudovita dejanja žrtvovanja in junaštva; poročnik Franco Storelli iz Gualdotalina, ki je bil pozvan, naj opusti nevarno operacijo, pa je odgovoril s ponosnimi besedami, iz katerih je izžarevala verna njegovega sklepa, da hoče izvršiti do zadnjega svojo dolžnost.

Sinovi žene in matere junakov so zopet stopile na oder, kjer je vladar odgovoril na ponosen pozdrav svojcev z besedami častitve njih dvajih, tako zaslužnih očetov, moč in sinev.

Nato so stopili na oder, da bi sprejeli zlata odlikovanja iz rok Kralja in Cesarja hrabri mornarji, ki so prežveki junaška dejanja. To so bili: fregatni kapitan Francesco Minelli iz Livorna, junak s Krete, je s svojim majhnim torpednim čolnom po-

Gornja uredba, ki znova oživlja izredno važno upravno institucijo Pokrajinskega sosveta, bo nedvomno z navdušenjem sprejeta pri vsem lojalnem prebivalstvu Ljubljanske pokrajine. Imenovanje sosveta je nov dokaz, da se politične prilike v pokrajini naglo normalizirajo in da stopa socialno, kulturno, politično in gospodarsko življenje slovenskega prebivalstva v novo razdobje.

Posebej moramo poudariti sestavo sosveta. Novoimenovani člani so tako odlični in zaslužni možje, da bodo že njihova imena navdala vsakogar z največjim zaupanjem. Poleg predstavnika Ljubljane, najvišjega učnega zavoda, rektorja univerze, so člani novega Sosveta sami izredno izkušeni in sposobni možje, ki so se že s svojim dosedanjim delom na ožem strokovnem področju zelo priljubili vsem, ki so prišli z njimi v stike službeno ali pa uradno. V Sosvetu so pravično zastopani predstavniki delodajalcev in delojemalcev. Tako je modro položena nova osnova za skladno sodelovanje med delavstvom in voditelji industrijskih, obrtnih, trgovskih in drugih podjetij po korporativnih načelih.

V skladu s svojimi z uredbo predpisanimi funkcijami bo novi Sosvet gotovo napel vse sile, da bo dostojen pomočnik najvišjega predstavnika pokrajine Visokega komisarja. Pri tem bo našel pri vsem prebivalstvu, ki si želi urejenega življenja in mirnega gospodarskega napredka, popolno zaslombo.

topil tri križarke ter nekaj sovražnih rušilcev ter se vrnil s svojo edinico v oporišče; korvetni kapitan Giuseppe Cigalli Fulgosi iz Piacenze, ki je tekmoval v istih vodah in v istih okoliščinah pri belem dnevu z junaškimi dejanji kapitana Minbellija v napadu na še številneje sovražno skupino; ladijski kapitan Enzo Grossi iz San Paola v Braziliji, popularni potopilec dveh sovražnih oklopnih; ladijski poročnik Emilio Legnani iz Milana, ki je odšel s svojim Maasom ter napadel sovjetsko skupino in potopil ob peklenskem ognju sovražnika eno križarko; kapitan za dolge vožnje Cesare Rosasco iz Genove, ki je bil odlikovan z obrazložitvijo, katerega še ni bila objavljena, glasi se pa takole:

Kot poveljnik nekega majhnega parnika, katerega je napadla podmornica, se je izognil z manevrom dvema torpedoma ter je z naglo odločitvijo takoj p. redil ladjo za borbo. Pripravil je top najmanjšega kalibra in obstreljeval iz majhne razdalje sovražno podmornico, ki je bila mnogo močnejše oborožena, brž ko se je pojavila na površini. Njegova ladja je bila večkrat zadeta s topovskimi strelmi in neprestano so jo obstreljevale strojne. Pred njim je padel krmar. Ostal je sam na površinskih mostu in ni mogel več voditi ladje zaradi poškodbe na transmisiji ter je, čeprav je bil hudo ranjen na nogi, stopil v spodnji prostor in sam naravnost vodil stroj krmila. V trdnem sklepu, da bo rešil razen posadke tudi ladjo, je opustil manever, da bi ladjo privedel do obale. Z odločno besedo in s lastnim junaškim zadržanjem je pozival vojaško in civilno posadko, naj vztraja v neenaki borbi, dokler podmornica zaradi ponovnih udarcev ne bi opustila borbe. Izrpan v silah, toda podpiran z železno voljo, je rešil svojo ladjo, ki je bila preuključana s strelmi. Na njej so bili mrtvi in ranjeni. Bil je svetel zgled najzbranejših mornarskih in bojevnih kreposti.

Vladar je na vsakogar naslovil vzpodbujevalne besede, spominjajoč se dogodkov njih svetlih junaških dejanj. Takoj nato je Nj. Vel. Kralj in Cesar izročil tudi srebrne in bronaste kolajne ter križe za vojaško hrabrost in je ljubeznjivo govoril z vsemi, ki nosijo na sebi znake slavnih poškodb.

Slava italijanske mornarice, ki se proslavlja ob obletnici legendarnega podvzeta pri Premudi, se je znova razplamela na nebu domovine in pomenila, da ob pričetku četrtega leta vojne, ki sovпада v proslavo, nepremagljiva sila bdi nad bodočnostjo in je odločen pogoj za zmago.

Nj. Vel. Kralj in Cesar se je po proslavi odpejal, med tem k oje odmeval mogočen pozdrav Kralju in Cesarju ob novih najboljših vzkljkanjih.

Na dan proslave je generalni poveljnik milišnske mornarice izročil bojno zastavo rušilcu »Legionario«. Zastava je v umetniško izdelani satulji, ki je delo Mistruzzija, očeta imetnika zlate kolajne Diega.

Italija in Nemčija sta priznali novo argentinsko vlado

Rim, 10. jun. s. Italijanska vlada je priznala novo vlado, ki se je sestavila v Buenos Airesu po dprsedništvom generala Ramirezja.

Berlin, 10. jun. s. Zvečer se je doznalo, da je nemška vlada uradno priznala novo Ramirezovo argentinsko vlado.

Buenos Aires, 10. junija. s. General Ramirez je ukinil obsešno stanje, katerega je proglasil general Rawson.

Eksc. Emilio Grazioli — prefekt Catanije

V nizu rednih premestitev prefektov je bil premeščen dosednji Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Eksc. Emilio Grazioli za prefekta v Catanijo

Po dveh letih zapuša našo pokrajino Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli, ki si je v tem kratkem času stekel neveljivih zaslug za kulturno in gospodarsko povzdigo naše dežele. Njegovo neumorno delovanje pri organizaciji upravnega, javnega in političnega življenja v naši pokrajini je obrodilo lepe sadove, katerih blagodejne posledice se bodo še v veliko večji meri pokazale v kasnejših letih. Ime prvega Visokega komisarja naše pokrajine bo najtesneje povezano z zgodovinskimi dogodki naše dežele ter našega ljudstva. Odhajajoči Visoki komisar je verno in zvesto izvrševal in uresničeval voljo Duceja za uvedbo velikodušno priznane posebne ustave, ki je naši pokrajini zagotavljala zaradi posebnega etničnega značaja tukajšnjega prebivalstva poseben položaj v sklopu Ducejeve Italije. V kratkih dveh letih neutrujenega prizadevanja je Eksc. Grazioli preosnoval in preuredil našo pokrajino z uvedbo korporacijskega reda in drugih načel stanovske države. Pokazal je pri tem polno razumevanje za ljudske potrebe, pri delu samem pa je očitoval ne samo neumorno delavnost, marveč tudi globoko poznanje vseh političnih in gospodarskih problemov.

Ob nedavni drugi obletnici Ljubljanske pokrajine smo obširneje opisali in po zaslugi njene ocenili dveletno delo odhajajočega Visokega komisarja. Že takrat smo naglasili, kako je najvišji predstavnik Italije na naših tleh stopil takoj v neposredni stik z našim ljudstvom in ostal z njim v tesni povezanosti vso dobo svoje funkcije. Znano je, da je Eksc. Grazioli do podrobnosti proučil našo pokrajino, da je osebno posetil zadnji kotiček našega podeželja in se tako na mestu prepričal o potrebah podrejenega mu pokrajine. Videlo se je, da mu je v enaki meri pri srcu napredek našega podeželja kakor napredek pokrajinskega središča naše bele Ljubljane.

To zaslužno priznanje, združeno z najtoplejšo zahvalo, izrekamo Eksc. Emiliju Grazioliju sedaj ob odhodu, ko ga je Duce s svojim bistrim pogledom in spoznanjem njegovih sposobnosti postavil na mesto visoke odgovornosti. Po njegovem dveletnem prizadevanju je naša pokrajina prestala začetne organizatorne trzavice in se je vključila v politični in gospodarski sklop ostale Italije. Svojo nalogo je prvi Visoki komisar naše pokrajine dovršil v odlični meri. V brazde njegovega neumornega dela že padajo semena, ki bodo v bodočih letih na ves glas pričala o njegovem blagodejnem prizadevanju.

Hrvatska proslava italijanskih letalcev

Slovesna izročitev odklikovanj ob prisotnosti Visokega komisarja

Dne 6. t. m. so bila slovesno izročena hrvaška odklikovanja italijanskim letalskim častnikom in poletnim delu proti partizanskim tolpam na nekaterih področjih Nezavisne Države Hrvatske.

V dvorani Dopolavora Oboroženih sil, okrašeni s italijanskimi, nemškimi in hrvaškimi zastavami, so se zbrali predstavniki italijanskih Oboroženih sil in ljubljanskega fašija ter častniki in podčastniki, ki naj bi prejeli odklikovanje reda krone kralja Zvonimira. Obred so prisostvovali z Visokim komisarjem Eksc. Emilijem Graziolijem, Zvezni tajnik, župan, generali, poveljniki pehotnih divizij in letalstva v Ljubljani, kvester comm. Ravelli ter predstavniki nemške vojske.

Obdan od uradnikov hrvaškega konzulata, ki so prišli v ustaških uniformah, je konzul Baljič izrekel pozdravne besede na naslov Visokega komisarja in drugih oblasti, poudarjajoč, da je sodelitvijo vitezov odklikovanj hoteli Hrvatska izraziti hvaležnost za doprinos vrlih italijanskih vojakov pri udržitvi Nezavisne Države Hrvatske. Podčrtal je tudi, da je to počaščenje določeno kot spomin na oboroženo bratstvo vrlih hrvaških legionarjev, s katerimi so se vojaki Italije in Nemčije skupno bojevali na daljnih bojiščih in v Hrvatski sami za zmago osnih sil in za uvedbo novega reda.

Po enominutnem molku v čast padlemu naredniku motoristi Ernestu Costi je konzul razdelil odklikovanja. Z redom krone

kralja Zvonimira II. razreda je bil odklikovan podpolkovnik Zambaldi Ettore, s krono III. reda kapitan Carotenuto Mario in Costa Aldo, s srebrno svetinjo na vojnem traku narednik letalec Gius Berti Luigi, z bronasto svetinjo in hrastovim listom letalec narednik Florean Gino ter padli narednik motorist Costa Ernesto, z bronasto svetinjo na vojnem traku letalski motorist Margarita Gusliero, Papalardo Antonio in fotograf Lacenza Lucio. Odklikovani častniki so prejeli tudi diplome ter umetniško vezane zvezke z deli »Hrvatska zemlja« in sivo knjigo »O grozodejstvih upornikov na Hrvatskem«. Konzul je nato objel odklikovance in vzklil »živio« Nj. Vel. Kralju in Cesarju, Duceju, Führeru, vojvodi Aostskemu, Kralju Hrvatskemu ter Poglaviniku Nezavisne Države Hrvatske.

V imenu odklikovancev je konzul izrekel tople besede zahvale podpolkovniku Zambaldi Ettore, ki je izrazil zaupanje v italijanske letalce, ker so lahko doprinesli k varnosti in udržitvi meje Nezavisne Države Hrvatske. Podpolkovnik je tudi izrazil svojo zahvalo Poglaviniku in zagotovil, da bodo odklikovanja spominjala njega in njegove tovariše s ponosom na zemljo, ki je po hudih bojih dosegla svojo svobodo.

Nato je Eksc. Grazioli zaključil obred s pozdravom poglavarjem osnih sil, njihovim vojskam in junaškemu italijanskemu letalstvu, Zvezni tajnik Orlandini pa je proslavil Poglavinika, Duceja in Führerja.

Prapor ženskega fašija opremljen z imenom Arielle Rea ob obletnici njene smrti

Verska svečanost ob prisotnosti oblasti

Tiskovni urad Zveze fašijev sporoča: Včeraj, 11. t. m., ob 8.30 je bila v Zvezi fašijev služena poudarna sv. maša za prvo obletnico smrti Arielle Rea. Službi božji so prisostvovali comm. Bisio, kom. predstavnik Eksc. Visokega komisarja, Eksc. Gamba, Zvezni tajnik, župan, mnogi zastopniki drugih oblasti. Zenski fašijo polnoštevilno, zastopnica zaupnice Zenskih fašijev v Bresciji, zaupnica Zenskih fašijev iz Trieste in zaupnica Zenskega odseka GUFFA iz Trieste. Častno stražo sta imela oddelek skvadristov z zveznim praporom in z baklami z imeni padlih ter oddelek obneje Milice.

Po končani sv. maši se je vojaški kaplan v ponosnih besedah spomnil pokojnice, nato pa je Zvezni tajnik izročil Zenski

skemu fašiju prapor z imenom Arielle Rea. Praporu, ki je dar Zenskega fašija iz Brescije, je kumovala sestra pokojnice. Na novi prapor, ki bo večni spomin na mučenico, je nato prisegla pokrajinska zaupnica Zenskih fašijev v Ljubljani v imenu vseh fašistk zveze v prvi črti z zagotovilo, da bo s ponosno verno nadaljevala poslanstvo, ki ga je začela Ariella Rea s tako junaško voljo ter zaključila z najvišjo žrtvijo življenja.

Zaključna teševadna skušnja GILLA

Danes ob 17. bo na stadionu na Vodovodni cesti zaključna teševadna skušnja gojencev ljubljanskih srednjih šol.

Gospodarstvo

Razvoj Rima

Nedavno so bili objavljeni podatki o prebivalstvu Rima ob koncu lanskega leta, iz katerih sledi, da je prebivalstvo prestolnice naraslo že na 1.462.000. Naraslanje prebivalstva se v vojni ni ustavilo. Prav vojna zahteva na področju uprave in gospodarstva podvojeno delo v centrali ter večjo potrebo centralnega upravljanja. To ni v nemali meri pripomoglo k nadaljnjemu razvoju Rima.

V prvem desetletju po prvi svetovni vojni je prebivalstvo Rima naraslo na leto za okrog 30.000 duš. V zadnjem desetletju pa znaša letni prirastek 40.000 do 50.000 duš kar samo na sebi že predstavlja prebivalstvo večjega mesta. Leta 1842 je bilo v Rimu komaj 160.000 prebivalcev, leta 1938 je to število naraslo na 1.235.000, lani pa, kakor rečeno, na 1.462.000. Pojav naraslanja glavnega mesta ni morda poseben pojav Italije. V zadnjih desetletjih se opaža tudi v ostalih evropskih državah, kar je v zvezi s politično-administrativno centralizacijo, ki je tesno povezana s potrebami modernega gospodarstva. Na drugi strani pa je ta razvoj posledica splošnega prirastka prebivalstva v evropskih državah. Evropa je v začetku 19. stoletja štela komaj 180 milijonov prebivalcev, leta 1914 pa 460 milijonov in pred izbruhom sedanje vojne okrog 540.000 milijonov.

V zadnjih desetletjih je v Rimu pripomogla k naraslanju številna prebivalstva napredujoča industrializacija. Širjenje industrijske delavnosti v Rimu se opaža že več desetletij brez morebitnih posebnih ugodnosti. Da ne bi razvoj industrije kvaril historičnega lica Rima in da bi se razvoj industrije pravilno usmeril, je Duce spomladan leta 1938 pripravljal splošno zakonodajo, ki je 6. februarja 1941 dozorila v obliki posebnega zakona. Leta 1922 je bilo v Rimu okrog 3000 industrijskih podjetij s 60.000 delavci, leta 1939 pa je število podjetij naraslo že na 4570 in število delavcev v teh podjetjih na 140.000. Gradnja industrijske cone v Rimu je tesno povezana s splošnim načrtom za industrializacijo Srednje in Južne Italije, ki se opira na razpoložljive vodne sile. V splošnem pa ima namen dirigirati razvoj industrije in naselitev podjetij. Z ureditvijo industrijske cone je v zvezi tudi zgraditev velikih luških naprav ob izlivu Tibere. tako da bo Rim neposredno povezan z veliko luko, kakor je to bilo že pred 2000 leti, ko je cvetelo ob morju mesto Ostia s 100.000 prebivalci. Industrializacija Rima ima le namen, po načrtu pospešiti naravni razvoj, kajti odgovorni činitelji imajo pred očmi potrebo, da se doseže pametna izravnava med deželno in mestom in da se prepreči beg prebivalstva z dežele. Gradnja industrijske cone je tesno povezana tudi z gradnjo velikih hidrocentral za izkoriščanje vodne sile Tibere, ki so deloma že dovršene in bodo po končani ureditvi dejale približno eno milijardo kilovatih ur na leto.

Industrijska cone so bo razprostrale na severovzhodu Rima in bo z Rimom preko ceste Tibertine povezana z mestom samim. Načrt za industrijsko cono predvideva, da bodo morala komunikacijska sredstva med starim Rimom in industrijskim mestom na uro prevažati do 40.000 oseb. Za gradnjo industrijske cone obstoji posebna javnopravna ustanova, ki je napravila že vse potrebne načrte. Ta ustanova bo odkupila zemljišča po prometni vrednosti iz leta 1940 in jih odstopila zainteresiranim podjetjem po taki ceni, ki bo ustrezala povečani vrednosti zemljišč zaradi znatnih javnih investicij. Tako se bodo iz razlike med nakupno in prodajno ceno krili stroški za gradnjo cest in prometnih želez, vodovodnih in kanalizacijskih naprav ter električnih napeljav, ki bodo pripomoglo k znatnemu povišanju vrednosti zemljišč.

Gospodarske vesti

— Zadruga v Ljubljanski pokrajini Iz letnega poročila Zveze slovenskih zadrug za občni zbor, ki se je vršil 24. maja, je razvidno, da je bilo v tej zadrugi zvezi ob koncu lanskega leta včlanjenih 140 zadrug, od tega 45 kreditnih, 23 nabavilskih in produktivnih, 7 živinorejskih in pašniških, 8 kmetijsko-strojnih, 4 mlekariskih, 1 elektrarniška, 6 obrtnih, 24 stavbenih in naselbenih, 3 vodovodne, 7 tiskovnih in založniških, 6 zavarovalnih in 6 raznih zadrug. Bilanca zveze izkazuje 7300 lir čistega dobička. Iz letnega poročila Zadružnega zveza za občni zbor, ki se je vršil 31. marca t. l., pa je razvidno, da je imela ta zveza ob koncu lanskega leta včlanjenih 244 zadrug. Zveza je zaključila bilanco s poslovnim prebitkom 9719 lir.

— Pomembni sklepi zasedanja mednarodnega lesnega odbora v Stresi. Poročali smo že, da je bilo v Stresi zaključeno zasedanje komisije za les, ki pripada mednarodni centralni organizaciji za gozdno gospodarstvo v Berlinu. Na konferenci je sodelovalo 40 delegatov iz raznih evropskih držav. Italijo je zastopal poveljnik gozine milice, generalni poročnik Felici, Nemčijo pa državni tajnik in generalni gozdarski mojster Alpers. Navzoči so bili tudi delegati Bolgarije, Finske, Francije, Nizozemske, Norveške, Rumunije, Slovaške, Španije, Švice, Švedske, Madžarske in Turčije. Komisija je sprejela važne sklepe, ki bodo pomembni za vse evropsko lesno gospodarstvo. Poleg sklepov, ki se nanašajo na racionalizacijo izkoriščanja lesa, so bili sprejeti določitve prvih mednarodnih norm za sortiranje in klasifikacijo rezane in gradbenega lesa, ki bodo veljavne v vsem prometu med evropskimi državami. Sortiranje in klasifikiranje se bo vršilo po določenem postopku. Na enak način so bile sprejete norme za enotno ugotovitev kakovosti celuloze iz lesa listnatega drevja. Na kongresu so razpravljali tudi o važnih drugih vprašanjih lesnega gospodarstva, tako zlasti o vzrokih nastanka rdečega jedra pri buki in o racionalni uporabi lesa za kurjavo.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenčna moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadn 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina sojena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v doзах po 880 g 15.90 lire za dozo, v doзах po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razlagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za sto; mehki roblanci (žamzanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za sto; trda razlagana drva 40 lir za sto; enotno mlno, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Izmenjava diplomatskih obiskov

Rim, 10. jun. s. Ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno je Duce sprejel nemškega veleposlanika von Mackensena. Razgovor je bil izredno pristrčen in znova se je potrdilo tesno edinstvo obeh sil Osi in njun trden sklep nadaljevati vojno do dokončne zmage trojnega pakta.

Berlin, 10. jun. s. Nemški zunanji minister von Ribbentrop je ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno sprejel Kraljevega veleposlanika Italije Dina Alfierija. Razgovor med obema je bil izredno pristrčen in med razgovorom je bil izražen trden sklep sil Osi, da bodo nadaljevale borbo v okviru trojnega pakta do dokončne zmage.

Odmevi junaštva posadke na Lampedusi

Madrid 10. jun. s. Junaški odpor male posadke otoka Lampeduze še vedno zbujajo občudovanje vsega španskega tiska. Dejstvo, da izbrane britanske čete, piše »Arriba«, niso mogle obvladati male italijanske posadke, je dokaz visokega odprnega duha, ki preveva vrle branitelje otoka. Vojaški sodržnik istega lista piše, da daje zgled Lampeduze približno vlada-vo o težkočah, ki jih mora pričakovati izkrcavalna operacija tudi v takem primeru, kadar imajo napadatelji vsestransko prednost nad branitelji. Pantellerija in Lampedusa sta danes simbola Italije, ki stopa v četrto vojno leto, zavdajajo se preizkušnji, toda odločna boriti se do zmag.

Lizbona, 11. jun. Kratka vest o neuspelem britanskem poskusu izkrcanja na otoku Lampedusi je povsem ovrgla zadnji dolgi govor predsednika angleške vlade Churchill. Čeprav je bilo italijansko uradno poročilo o tem zelo jedrnat, je britanski poskus prav v trenutku, ko v Londonu toliko govore o invazijskih operacijah proti Evropi, zbudil splošno pozornost in njegov neuspeh je v veliki meri omrtvil vso britansko propagando, zlasti v nevtralnih državah, dočim so ta dogodek anglosaški javnosti prikrili.

Medtem ko skušajo iz Londona prepričati, da je vdor na evropsko celino sicer težka, vendar matematično zanesljiva operacija, tolmajoči neuspehi poskus zasebe tega majhnega otoka v Sredozemlju za dokaz nečesa diametralno nasprotnega. Molk angleških in ameriških poročil o tem dogodku priča o zadregi, v kateri so se znašli sovražniki. Agencija Reuter je za inozemstvo izdala kratko tolmachenje, v katerem je hotela po informacijah nemškega radia prikazati odlično organizacijo napadajočih čih čel. Tako je posredno priznala in potrdila nasproti nevtralcem verodostojnost osnih uradnih poročil. Ameriški minister Knox pa je na vprašanje novinarjev izjavil, da ni prejel še nikakega obvestila o tem, misli pa, da je šlo bržkone za akcijo britanskih »komandosov«, s čimer je hotel odgovornost za neuspeh prenesti na Veliko Britanijo.

Vse to ne dopušča nevtralcem najmanjšega dvoma o resničnosti nemških in italijanskih sporočil. Vojaški strokovnjaki pri tem takole razmišljajo: Ker je izven dvoma, da zasedba male čeri Lampeduze ne more predstavljati nepremagljivih ovir in naj bo odpor posadke še tako junaški, če razpolaga sovražnik z močnejšimi sredstvi, je jasno, da so se Angleži spustili v to akcijo zelo lahkomišlno, ponavljajoč napako, ki so jo že napravili pri Narviku in kasneje pri Dieppu, kar seveda ne napoveduje nič dobrega glede napada na evropsko celino. Poskus pri Lampedusi se lahko ponovi, toda ne bo lahko ponoviti poskusa proti Evropi.

Neuspeh te akcije dokazuje nadalje, da utegnejo Angležem postati še usodnejše njihove utvare glede demoralizacije italijanskega prebivalstva zaradi njihovih terorističnih napadov. Zato tu obojajo nesmiselne izjave ameriškega generala Daniela Noceja, dozdevnega strokovnjaka tako zvrne »amfibijske vojne«, ki je mnenja, da je »omeševanje« osnih narodov z letalskim bombardiranjem že v teku, tako da bodo invazijske čete nekega dne mirno pristale v Italiji na majhnih in naglih ladjicah. Zdi se pa, da se temu »strokovnjaku« nevarno mehažari možgani. Nekako tako je menda tudi z možgani Churchilla, ki pa je v svojem govoru vendarle napovedal »zelo zapletene in tvegane amfibijske operacije«, in dodal, da ne more »dati nobenega jamstva glede tega, kar se bo zgodilo.« Toda navzlic tej previdnosti spada tudi Churchill med ljudi, ki verujejo v uspeh letalskega terorizma. — (Stampa Serala.)

V četrtem letu vojne

Inozemski tisk o borbenosti in odpornosti italijanskega naroda

Berlin, 10. jun. s. Ves nemški tisk objavlja z največjim poudarkom obširna poročila in komentarje rimskih dopisnikov ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno in o dogodkih vojne, v kateri se italijanske čete hrabro bore ob strani nemških. Berlinški listi omenjajo ob tej priliki tudi odlične uspehe italijanske mornarice v treh letih vojne. Objavljajo tudi poslanico admiralja Riccardija ter poveljcujevo neukrotljivo hrabrost italijanskih čet, ki operirajo na najbolj kočljivih frontah.

»Börsen-Zeitung« piše o volji do vztrajanja, ki preveva ves italijanski narod navzlic hudim žrtvam, ki jih mora zdaj prenašati. List piše doslovno: Sovražnik se bo prepričal, kadar koli bo poizkusil svojo pustolovščino, iz kakšne kovine je kovani italijanski narod. Tudi po padcu Tunisa, ko so se v nasprotnem taboru prepustili lastni m. m. prerokovanjem, je italijanski narod dokazal, da je granitni blok, proti kateremu sovraženec ne more ničesar. Danes po treh letih vojne je italijanski narod bolj kot kdaj pripravljen za borbo in prepričan v zmago.

»Völkischer Beobachter« piše, da Italija, prezirajoč grožnje sovražnika, ki ji je vedno odredkal pravico do časti in življenja, živi v prepričanju, da pripada zmaga tistim, ki jo zaključijo in ki verujejo v duhu zgodovine. Ob obletnici se spominjamo deleža fašistične Italije v gigantski skupni borbi za življenje, varnost in bodočnost naših narodov in za oplojitev naših revolucij. Naši pogledi se obračajo na Duceja, ki posebej trdno odločitev italijanskega naroda po nadaljevanju in zaključitvi te vojne neizprosno in brez kompromisa do zmag. Vemo, da bo vez, ki združuje današnje Nemce in Italijane v hudi borbi, ko gre za njih najvišje duhovne dobrine, postala še trdnjša, ko se bosta oba naroda po vojni znašla v novi močni, svobodni Evropi.

»Deutsche Allgemeine Zeitung«, »Lokal-Anzeiger« in »Morgen-Post« omenjajo sedanji italijanski položaj ter poveljujejo junaško zadržanje vojakov in prebivalstva ob veliki preizkušnji. Duh italijanskega naroda je ostal neokrnjen kljub vsem žrtvam in hudim preizkušnjam, kajti narod preveva železna volja po obvladanju slehernega udarca. Ta narod se zaveda svete stvari, za katero se bori ter je gotov končne zmag.

Berlin, 10. jun. s. Tukajšnji popoldanski in večerni listi se obširno bavijo s tretjo obletnico vstopa Italije v vojno, kakor so to storili že jutranjki. »Angriff« objavlja pod vidnim naslovom dopis iz Rima, v katerem zatrjuje med drugim, da bo vse to, kar se danes zgodi v Italiji, označeno v bodočnosti kot »Mussolinijev čudež«. V resnici je čudovito, kaj vse so doslej storile italijanske oborožene sile, dasi iz razlogov višje sile niso bile v polni meri pripravljene. Čudoviti je duh, pravi dopisnik, ki ga očituje italijanski narod v težkih preizkušnjah, čudovita pa je tudi vztrajnost naroda. Oboroženih sil in načelnikov, ki jim zmaga kot pravična nagrada gotovo ne bo odšla.

»Nachtausgabe« piše, da Nemčija ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno s ponosom gleda na Pantellerijo in Lampeduso, dve prednji utrdi novega operativnega pririšča v Sredozemlju. Ponosno zadržanje čet in prebivalstva teh dveh otokov je nedvomno dokaz visokega duha, ki preveva ves italijanski narod. List poveljuje nadalje tovarštvo in bratstvo, ki združujeta danes kakor nikoli doslej v zgodovini italijanski in nemški narod. List pravi, da Italija ne opušta nobene prilike, kadar gre za to, da se ramo ob rami bori s svojim nemškim zaveznikom, ter doprinaša težke žrtve, ki pa niso zaman. Iz njih bo nekeč vzklila velika zmaga.

Bukarešta, 11. jun. s. Rumunski listi posvečajo zavezniki Italiji članke, polne izrazov občudovanja za delo, ki ga je italijanski narod izvršil v treh vojnih letih, zlasti pa so polni viševne pohvale vrlih italijanskih vojakov. »Viatza« piše med drugim: Italijanski narod je vreden svojih davnih prednikov in je danes ob koncu tretjega vojnega leta bolj kakor kdajkoli prej odločen doseči cilje, ki si jih je postavil ob vstopu v vojno. Živčna vojna, ki jo z vsemi sredstvi izvajajo Anglosasi z vsem sovraštvom in besom proti omikanim narodom, ni niti najmanj onajala vere italijanskega naroda v končno zmago. Narod je danes bolj kakor kdajkoli tesno strnjen okoli svojega Duceja. V treh letih so se armade Ducejeve borile na vseh frontah in italijanski vojak je bil povsod na

Japonska poslanica italijanskemu narodu

Tokio, 10. jun. s. Ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno je ministrski predsednik Tojo poslal po agenciji Stefani italijanskemu narodu naslednjo poslanico:

Tu je tretja obletnica dneva, ko je Italija odločno zagrabila za meč pravice in posegla v slavno vojno. Od pričetka do danes sta bila dva velika obdobja. Prvo se je pričelo s posegom Italije na dan 15. obletnice dobe Bšove, drugo pa s izbruhom vojne v Veliki vzhodni Aziji v decembru 16. leta Bšove. Z uspehi, ki so bili doseženi v štirih letih vojne, so bili že postavljeni v Evropi in Vzhodni Aziji temelji za gotovo zmago. Zda se pričena doba odločilne borbe, v kateri moramo razviti na zapadu in na vzhodu vel'kanske uničevalne operacije. Sovražnik, ki so ga porazi potlačili, sili s samovoljno silo nevtralne države v vojno in skuša prikriti svojo slabost z brezuspešnimi ofenzivami. V nasprotju s tem postaja koalicijska Osi z razvojem vojne vedno bolj trdna. Želim se ponovno in odkritosrečno pokloniti Italijanom, ki pod vodstvom svojega Duceja Benita Mussolinija prestajajo in premagujejo s skrajno odločnostjo in največjim prepričanjem v zmago vse težkoče. Sedanja vojna je največja vseh vojn in nima primera v zgodovini človeštva. Zato je naravno, da so temu primerne tudi težkoče in trpljenje. Če se bodo v bodočnosti pojavile še večje težkoče, sem prepričan, da bomo mi, ki se borimo za pravično stvar, končno zmagali. — Armadni general Hibelki Tojo.

Ing. Franc Urbas:

Naša rodbinska in hišna imena

Pisaneec je ime za naše pisane ali pirhe, pa jeznice in jezilvice ali primke pisane. Saj tudi pravim komu, da kar pisano = jezo gleda. Izraz pisanecc označuje v rastlinstvu in živalstvu gotovo živali in rastline, vendar je bil naš Pisaneec skoraj gotovo le jezilvice.

Pobežin je bil begunec, pregnanec. Pavkar je tolkel in razbil pa po pavki ali pavkah, božnu podobnem glasbilo s polobnim dnom.

Peharec, Peharček sta dobila svoje ime od peharja ali pletence.

Pesjak je uta, hišica za psa ali pa tudi pasje blato. Toda pesjak je tudi pes'an, divjak, barbar ali kanibal. Naš narod hrani mnogo narodnih povedk o Pesjanju ali Pso-glavcih, ki so trpali nekaj živali rod, pa bo ime Pesjak po mojem izviralo od tod, kar bi pričalo, da je najbrže zelo staro.

Pilpoh in Pilpah izhajata iz izraza pil-poh kar pomeni cedelo se belo smelo iglavcev, katero so nabirali po gozdovih. Smolo so rabili nekaj največ za smolnice, pa tudi za razne tehnične stvari. Ime nam priča, da so pohajali po naših gozdovih takšni nabiraleci smole. Izraz sam pa je ponašen iz nemščine.

Planinšek, Planinec sta bila s plan'ne; Podlesnik pod gozdom ali pod lesom doma; Podgornik pod goro, pod to goro zeleno, Pol'anec, Poljanec na poljani; Pust-njek v pustini; Pušavnik in Pušavnik sta bila samotarja; Peskar je kopal pesek ali prebral na pesku ali peskovitem svetu; Preškar ob preski ali preseki, ki pomeni izsekane pas v gozdu ali preseke; pa je preseka tudi živa meja ali plot na polju, ki ga preseka. Končno imenujejo prečne doline tudi preseke. Preseke (preske) imamo tudi pri jarkih in vodogradnji.

Premk (premek) pravijo onemu najslabšemu žitu, ki pri vejanju pada zaradi svoje lahkoče že sredi skledja na pod ter se pomeša že skoraj med pleve.

Pleterinšek izhaja od pletirja, kar pomeni iz šibja spleteno ograjo, steno. Take iz pletirja napravljene in iz ilovice obmetane stene so tvorile nekakšne utrdbe, palisade, imenovane pleterniki. Prebivalci in posadke takih pleternikov pa so se zvali najbrže pleterniki.

Pisker in Piskernik pač ne potrebuje razlage.

Zanimivo in najbrže zelo staro je ime Pečica, ki označuje posebno našo vilo pevko, katere vedno rada poje. Tedaj nekakšno našo muzo lirčnega petja: našo slovensko Erato. Oseba imena po naših bas-jeslovskih bitij morajo biti naša najstarejša slovenska imena. Njih nositelji so pač lahko in upravičeno nanje ponosni, saj boje dokazujejo čistokrvno rasno pripadnost k lastnemu rodu kot morejo to dokazati stari plemiški ali vladarski rodovi.

Pčdobj pri vratih vsakdo pozna, pa označuje ta izraz v stavbarstvu in tehniki vsako oporno ali podporno stojko, opornik ali podval.

Pristav, Pristavec in Pristavnik so bili upravitelji na pristavi ali kakor včasih napek pravijo safarji ali majerji, katere izraza tudi služ za oseba imena safar in Majer.

Premr (Premrov, Premru) je staro ime in najbrže izhaja od bajeslovnega bitja Premra, nekakšnega vedoma. Kaj ne bi bilo zelo zanimivo, da nam kdo zbere oseba imena, pa imena krajev, voda, gora, ki so pri nas poimenovani po kakšnem našem bajeslovnem bitju.

Prelec, Prevec in Predec so predli. Precej zanimivo ime je Punčoh in Punčuh, ki pomenita iz nemščine ponašen izraz punčoh. Punčoh je čevljar na stogle, na vezalke (Bundschuh).

V prekasnem romanu »Mat'ja Gorjanc« je pisatelj imenoval enega izmed pomagajev in voditeljev kmečkega punta za Punčoha. Seveda mu je ime izbral namenoma, da je poudaril pomen punčohov v začetku 18. stoletja nekod pri nekaterih kmečkih punth. Punčohi ali čevlji na stogle (jaz bi jih krstil kratko: stogelniki) so bili obvalovali kmečkega in preproste ljudstva. — Kar je bil pri naših slovenskih kmečkih punth gimzlen in kokotovo pero, to je bil drugod punčoh (Bundschuh), katerega so imeli upodobljenega na triogelnem prapru ter z viharajočimi stogli = vezalkami.

Naši Punčohi seveda niso imeli nikakega opravka s temi prapori kmečkih puntarjev, pač pa so bili najbrže čevljarji ali prvi uporabljali te vrste obutve.

Ime Prašnikar pač izhaja od prahu in prašnika. Prašnik je sestavni del cveta pri

rastlinah, pa je tudi rog ali pušica za prah = smodnik. Staro ime za naš sedanji mesec junij je bilo tudi prašnik. Prašnikar bi mogel biti izdelovalec prahu = smodnika ali rogov in pušic za prah. Kaj pa če izhaja ime od izraza prašnica, ki pomeni njivo v prahi ali tudi žito s take njive. V tem primeru bi bil Prašnikar, kdor na novo orje ledino in napravi praho.

Naj omenim iz rastlinstva ime Persin, Persun (Perschin), ki je naš starejši izraz za peteršilj.

Kaj zanimivo ime je Prelog; izraz ima zdaj več zelo različnih pomenov. Na sodiščih in uradih je prelog nekaj vsakdanjega, kadar sklenejo ali predlagajo prelog = preložitve kakor razprave in obravnave. Zdj so prelogi spiscv iz enega jezika na drugi prav pogosti in potrebni. Vendar naši Pre-

logi niso dobili svojega imena od taknega dela in opravka.

Prelog je neobdelan svet, pri katerem smo v tem letu preložili obdelavo in ga »dali v prelog« ali »v prelog pustili«. Kjer se na koncu stikata dve lehi, je po navadi svet neobdelan ter mu pravijo prelog.

Drugod zopet pravijo tako mestom, kjer je močnejše prekopati, prekoračiti ali prestopiti poljske ali vrtno lesene ograje, navadno s pomočjo ene ali dveh stopnic na obeh straneh ograje.

Na novo izkrcenemu in še neobdelanemu krcu (rovtau) pravijo prav tako prelog, pač zato, ker je svet še »v prelog puščen« = puščen neobdelan.

In naši Prelogi bodo menda imeli svoje lepo in značilno ime od tod nekd.

Veliki dokazi italijanskega socialnega skrbstva

O socialnem skrbstvu v Italiji ne govorijo samo številne knjige v svetovni literaturi, marveč o tem pričajo ustanove, ki so vsakemu obiskovalcu Italije na ogle. Zelo zgovorne so tudi uradno objavljene številke o vsakotnih izdatkih in podporah Skratka — italijansko socialno skrbstvo si je kljub vojnim sovražnostim pridobilo tisti mednarodni sloves, ki mu po pravici gre. Kdor pa se hoče kratko in izdatno prepričati, kaj vse je bilo v dvajsetih letih ustvarjenega v Italiji naj vzame v roke zadnjo številko rimskega uradnega obzornika »Documenti di Vita Italiana« (št. 32).

Obzornik, ki se odlikuje po krasnih slikah, zlasti iz vojnih operacij, je to številko popolnoma posvetil socialnim ustanovam. Informativni članek, objavljen v italijanski in nemščini, nam razlaga, da je socialno skrbstvo v Italiji v glavnem poverjeno trem velikim javnim ustanovam: Narodno-fašističnemu zavodu za socialno skrbstvo, zavodu za zavarovanje zoper nezgode in poklene bolezni ter zavodu za skrbstvo bolnih delavcev. Od leta 1922 do leta 1942 je bilo izplačanih 5 milijard in 700 milijonov lir pokojnin. Družinskih doklad je bilo izplačanih 5 milijard in 1938 do 1942 13 milijard lir. Zakonskih in porodnih dodatkov pa v letu od 1922 do 1942 ni manj kot 587 milijonov lir.

Toda oglejmo si slike! Na naslovni strani je impozantno pročelje centralnega socialnega skrbstva. Potem vidimo celo zdraviliško mesto: Letalski pogled na zdravilišče za pljučno bole »Carlo Forlanini« v Rimu. Kjer je 2100 postelj. S tem zdraviliščem v s svezni znanstveni zavod za raziskovanje pljučnih bolezni, anatomski muzej in statistično središče za tuberkulozo. V tem zavodu so posebni oddelki namenjeni otrokom. Velikanski zavod se imenuje po italijanskem izumitelju pnevmotorov.

V Neaplju imajo velik zdravniški zavod imenovan po Princu Piemontskem. Tu je 1800 postelj za pljučno bole delavce. Tudi v Forliju imajo moderno palačo, ki obsega zdravilišče za odrasle, varstveni zavod za otroke in zavetišče za naknadno zdravljenje. Krasen je pogled na zdravilišče za pljučno bole v Veroni, s njim pa tekmuje moderno plansko zdravilišče v Trentu. Od tod so spet vrnemo k morju in si ogledamo helioterapijski zavod v Cipressi (pokrajina Imperia), ki obsega cel kompleks paviljonov za odrasle in otroke. Ta zavod je posebno urejen za zdravljenje tuberkuloze kosti in žlez.

Celostranska slika nam prikazuje zares veličastno stvaritev. To je pogled na zdraviliško naselje Sordalo, kjer se zdravi po 3000 bolnikov. Za zgraditev tega naselja je bilo treba zmagati velike ovire in napore. Zdravilišče je takorekoč vsakano v živo skalo sredi močnega planskega sveta. Treba je bilo zgraditi številne ceste, galerije in žično železnico, da imajo posamezni paviljoni — ki pa so v resnici velike sodobne palače — zvezo med seboj.

Nadaljnje slike so spet posvečene skrbstvu za zdravljenje otrok. V Sordalu, prav tako planskem kraju, imajo poseben zavod za otroke, ki jih je načela jetika. Planska lega in v zvezi s tem radostno širijo in poživljajo zdravljenj kar prodira v mladostna telesa dokler jih popolnoma ne učvrsti za življenje. Dan za dnem nadzorujejo zdravniki blagodejne uspehe zdravljenja in so lahko s svojim delom zadovoljni.

Toda ne samo zdravljenje, temveč tudi rekonvalescenca zahteva skrb in nego. Nanovo ustvarjenih ali preurejenih je bilo mnogo palač za rekonvalescenčne domove delavstva in uslužbence. V te domove se sprejemajo delavci in uslužbenci, ki po preslani bolezni ali operaciji potrebujejo miru in okrepila. Eden izmed najlepših takih zavodov je v Bologna,

kjer je prostora za 200 delavcev. Razkošna patricijska vila iz 18. stoletja je bila preurejena v ta namen. — Druga slika pa nam pokaže moderno palačo v Salvinu v okolici Firenze. Sredi vrtov, zelenja in cvetja gospoduje to moderno okrašeno. V še modernem slogu je zgrajen enak dom v Torre del Greco (Napoli), ki ima ne samo pestro urejene vrtove, marveč tudi krasen razgled na morje. Za stare mornarje je italijansko socialno skrbstvo ustvarilo Dom oddiha v Camogliju (Genova). Močno dom gospoduje na skalovju nad morjem. Enako romantično lego ima počitniški dom za mornarske vdove in sirote v Palermu.

V počaščenje dr. Ivana Širka

Metlika, v juniju.

»Bog daj duši lahko!« smo želeli po belokranjski navadi, ko smo se poslovljali od ugodnega in dragega pokojnika g. dr. Iva Širka, svetnika deželnega sodišča in predstojnika okrajnega sodišča v Metliki. Nagle smrti je umrl v ljubljanski bolnišnici, k večjemu počitku pa smo ga položili v predrago domačo prst pri Sv. Roku. Ogromna udeležba je pač najprireditelje govorila o velikem spoštovanju do pokojnega.

Slovenci smo izgubili enega izmed najodličnejših pravnikov, vzornega sodnika, ki je popolnoma zrasel z ljudstvom. Le-temu je dal na razpolago vsak čas, povsod vse svoje umske moči in je preko vseh vsakdanjih trenj in vseh okoliščin pokazal močnatost krepkega, nepopuljivega značaja. Kot zvest sin svojega rodu mu je bil v razumevanju njegovih tegob vedno mil in pravičen sodnik. V našem pravosodju bo zato ostal njegov spomin svetel in neizbrisn. Na t'sote je primerov, ko je uspešno sodniku in človeku Širku rešiti na korist trpečih in bednih najtežje primere. Tako se je z deli stroge pravice in pravičnosti zapisal v dušo svojega rodu. — Kot večji sadjar, čebelar in vrtnar, ki je ves svoj svobodni čas skrbno in samotojno posvečal tem panogam narodnega gospodarstva je bil zgled in vzor vseh okolič, kako je treba z delovno roko in ljubečim srcem služiti rodnj zemlji in jo negovati, da se nam oddolži za skrb in ljubezen z bogatimi plodovi.

Ob grobu sta toplo poveljevala življenje predragega pokojnika gg. sodnik Stanko Černič in župan Ivan Malesič. Z besedami spoštovanja in hvalečnosti sta izrazila vse tisto, po čemer je belokranjsko prebivalstvo vedelo ceniti dr. Iva Širka. Poleg neizbrisne dobrotljivosti je bila skromnost najlepša odlika njegovega značaja. Klicali so odličnega pravika na višja mesta, da bi se okoristili z njegovim obširnim znanjem in velikim izkustvom pri najvišjem sodišču, kamor je že zdavnaj spadal, toda vse pozive je odklonil. Želel je ostati v svoji ljubljani Metliki in ta želja se mu je izpolnila tudi po smrti. Metlika, kjer je posegal razumno in delavno tudi v občinsko življenje, mu bo zatorej ohranila najčastnejši spomin. Uglednima družinama Širkovi in Ganglovi pa tudi po tej poti sporočamo odkritosrčno sožalje!

Drzen napad razbojnikov

V Lyonu se je primeril nedavno ob belam dnevu drzen banditski napad. Štirje razbojniki so z revolverji v rokah vdrl v urad za razdeljevanje živinskih nakaznic. Ustrelili so paznika ter odnesli 450 nakaznic za kruh, meso, maščobo in druga živila. Ko so policijski agenti začeli zasledovati bandite, so slednji streljali tudi nanje. Vendar se je policijskim agentom posrečilo, da so enega izmed razbojnikov ustrelili. Bil je neki 19 let star mladenič, ki se je šele tri mesece mudil v Lyonu.

Srednješolski telovadni nastop za leto XXI

Ljubljana, 11. junija. Kot zaključek učnega sporeda letošnjega šolskega leta je bil na Stadionu ob Vodovodni cesti telovadni nastop učencev osnovnih šol, nižjih in višjih srednjih šol našega mesta.

Prireditve se je začela ob navzočnosti Zveznega poveljnika in podpoveljnika. Prisostvovali so ji tudi predstavniki drugih oblasti, med njimi šolski komisar in ravnatelj tukajšnjih zavodov. Telovadni nastop se je začel po dviganju zastave in po predstavitvi vseh tekmujočih in nastopajočih predstavnikov obasti.

Prvi dan je nastopila ženska mladina. Izredno lep je bil pogled na množico mladine na zelenem igrišču, ki se je zdela kakor predeljeno v gibačo se gredice. V stadionski areni so se živahno križala moštva. V urejenih vrstah so si sledile mladence v svoji preprosti, toda ljubki sportni obleki. Vseko moštvo se je po opravljenem svojem pohodu postavilo v različne odseke, kjer je pred pristojnim sodniškim zborom opravilo predpisano vaj: od razvoja vrste do iger, od prostih vaj do vaj z obroči, s kiji in na gredah Zastopane so bile vse šole. Osnovne šole so sodelovale z enim moštvom, srednje šole pa z več moštv, skladno s številom svojega dijaštva.

Na stotine mladih telovadk je odločno tekmovalo za afirmacijo svoje šole v zdravi in dobro izvedeni medsebojni telovadni borbi. Vse so se zelo potrudile združene z enakimi čustvi prijateljstva in solidarnosti ter mladinskega navdušenja. Neoporečen je bil nastop vsake poedne gjenke, razna moštva pa so bila odlično zli-

ta in so skladno nastopala. Občudovanja vredne so bile poveljnice moštve, ki so vodile vsaka svoj oddelek spretno in dovršeno k odločnim tekmam.

Z enako navdušenostjo in v enakem slogu je potekel naslednji dan nastop dijakov. Tudi oni so pokazali lepe prizore dostojnosti in discipline, pripravljenosti in borbene vne-me.

Telovadni nastop šolske mladine

Zvezno poveljstvo liktorske italijanske mladine poroča:

Na sportnem igrišču »Stadion« na Vodovodni cesti bodo v soboto 12. t. m. ob 17.30 nastopili srednješolski dijaki. Telovadnemu nastopu bodo prisostvovali predstavniki najvišjih ljubljanskih oblasti.

Sporod nastopa je naslednji:

1. Počastitve.
2. Dviganje zastave.
3. Proste vaje, ki jih izvajajo dijaki nižjih srednjih šol.
4. Vaje s kiji, ki jih izvajajo dijakinja nižjih srednjih šol.
5. Vaje na gredi, s katerimi nastopijo dijaki višjih srednjih šol.
6. Vaje z obroči, s katerimi nastopijo dijakinja višjih srednjih šol.
7. Razvojne in proste vaje, ki jih izvajajo dijakinja nižjih srednjih šol.
8. Počastitve.
9. Spušcanje zastave.

Dostop na Stadion je prost vsem in sicer skozi vhod na Bleiweisovi cesti.

Nov rezervoar na tivolskem hribu

Ljubljana, 11. junija

Že dolgo mestna občina Ljubljana občuti potrebo po novem rezervoarju, ter je že več let imela tudi načrte zanj, da prebivalstvu v vseh primerih zagotovi dosti zdrave vode. Toda tega namena doslej ni bilo mogoče uresničiti zaradi finančnih težkoč. Zato bodo pa Ljubljanci z veseljem pozdravili vest, da so v sobotni številki »Službenega lista«, ki izide 12. t. m., že razpisana težaška, zidarska in železobetonska dela za novi rezervoar na Tivolskem hribu v skrešanem roku. Tako je treba ponudbe vložiti pri mestnem vodovodu že do 23. junija do 11. ure dopoldne, nato bo pa takoj odpiranje ponudb, da se dela čimprej prične in končajo.

Novi rezervoar bo na Tivolskem hribu blizu sedanjega rezervoarja ter bo držal 2.000 kub. metrov vode. Ker sedanjí rezervoar hrani 3.030 kub. metrov vode, bo z novim rezervoarjem stalna zaloga zdrave vode skoraj podvojena ter je mestni vodovod z to tako dopolnjen, da ima Ljubljana s svojo okolico popolno jamstvo za redno preskrbo z zdravno vodo. Gradnja novega rezervoarja je prav veliko javno delo, saj bo dogotovljen rezervoar veljal okrog 2 milijona lir, kar pomeni, da je mestna občina z razpisom del poskrbela tudi za prav izdaten vir zaslužka raznim obrtnikom in delavcem.

Obvezno cepljenje zoper tifus

Ljubljana, 11. junija.

Nad 20.000 lanske leto zoper tifus prostovoljno cepljenih, razen teh pa vse perice ter lastniki in uslužbenci obratovalnic z živili, torej vseh gostiln, izkuhov, restavracij, mlekar, mesarij, branjarij, pekarij, slaščičarn in podobnih obratov, so se lahko prepričali, da uživanje zaščitenih tablet proti tifusu ne povzroča nikakih težav in nobene reakcije, pač pa tako cepljenje nudi za več mesecev varstvo pred oboenjem za to nevarno boleznijo. Prav tako je to tudi razvidno iz malega števila onih, ki so lanske leto oboleli za tifusom.

Učinek zaščitenih tablet pojenja po približno 6 mesecih ter mestno poglavarstvo zato letos odreja ponovitev cepljenja pri vseh za cepljenje obveznih. Vsem drugim prebivalcem pa svetuje, naj tudi letos v lastno korist segajo po tem sredstvu, ki jih bo obranilo težke bolezni.

Zaščitno cepljenje se bo pričelo v ponedeljek 14. t. m. in bo trajalo do sobote 19. t. m. Vse dni bo cepljenje trajalo od 7. do 9. ure. M.ški bodo použili tablete v prostih ambulatorijah v Mehrovi hiši na Kre-

kovem trgu 10, ženske pa v prostoru mestnega fizikata v II. nadstropju Mestnega doma.

Prvi dan bo vsak použil eno tableto, naslednje tri dni pa po dve tableti. Vsakdo bo torej moral priti v ambulatorij ali v mestni fizikat štirikrat. Tablete je treba uživati na tešče.

Mestno županstvo upa, da se bodo udeležili cepljenja vsi, ki so za to obvezni, ter zato ne bo treba izvajati nikakršnih ukrepov.

Primenadni koncert vojaške godbe

Godba XI. armadskega zbora pod vodstvom mojstra Misasija bo v nedeljo 13. t. m. ob 18. v tivolskem parku izvajala naslednje skladbe:

1. Misasi: Vojaska koračnica.
2. Bellini: Norma, uvertura opere.
3. Rossini: Seviljski brivec (Kavatina Rozine).
4. Grieg: Peer Gynt, Suita.

Iz Hrvatske

Mostarski škof pri sv. Očetu, Hrvatski dopisil urad poroča, da je bil sprejet v zasebni avdijenci pri papežu mostarski škof Peter Cule. Avdijenca je trajala delj časa. Škof Cule se je prejšnji ponedeljek z letalom vrnil v Mostar.

Skupščina Zveze hrvatskih mest. V soboto 12. t. m. bo v Zagrebu skupščina hrvatskih mest, na katero so povabljeni poslanci vseh mestnih občin, ker se bodo reševala važna finančna in komunalna vprašanja. V razpravi bodo med drugimi vprašanja financiranja mestnih podjetij in preskrba mest z gorivom in živili.

Dramaturg bratslavskega gledališča v Zagrebu, V tork je prispeval v hrvatsko prestolnico g. Stefan Hoza, dramaturg Narodnega gledališča v Bratislavi in operni pevec. V četrtek je nastopil kot gost v operi »Bajazzo«, v soboto pa bo pel v operi »Turandot«.

Izvrsten ribolov. V zadnjih dneh so imeli ribiči v dubrovniški okolici izredno dober lov. Vsako noč so vlovili velike količine rib, tako da je bil Dubrovnik nekaj dni prav dobro založen z ribami. Ribiči s Koločepa in Zatona so v eni sami noči ujeli več kakor vagon rib. Tako dobrega ribolova že dolgo ne pomnijo in je v sedanjih časih prava blagodat za meščanstvo.

Zrtev odmetnikov. Dne 29. maja je položil svoje življenje na oltar domovine ustaški zastavnik in Dugem selu Petar Bobalo. Pokopali so ga na pokopališču na Mirogoju. — V Kalinoviku je izgubil svoje mlad življenje inž. Zlatan Kuzmič. Njegove zemске ostanke bodo naknadno prepeljali v Zagreb.

KULTURNI PREGLED

Kitica Mickiewiczevih

Ta naslov je dal pesnik in slovstveni kritik dr. Tine Debeljak svojemu izboru iz poezije pesnika, o katerem je pri nas zapisal že njegov sodobnik Matija Čop, da ustvarja epoko v poljski poeziji. Prihujeni romantični naslov »Kitica« dobro pristaja na samo obliko tega izbora, marveč tudi samemu romantičnemu značaju Mickiewiczove poezije. Iz rodovitnega ozračja evropske pesniške romantike je sprejemala pesem tega poeta nekatere oblikovne in snovne značilnosti, vendar je dobivala poglavitno hrano in moč iz poljske zemlje.

Kakor vsaka velika in resnična poezija, je Mickiewiczeva umetniški izraz osebnega življenja. Vzlic temu čutimo na tolikih dragocenih straneh njegovega dela, kako se pesnikov duh odziva vsem skrbem in usodnim spremembam narodnega kolektiva. V njem je našel pesnik mnogo svojih inspiracij, zanj je gorel tedaj, ko se je topiljal v mistične megline mesianizma ali je šel za časa krimske vojne organizirati na Črno morje poljske legije. Ta globoko narodni značaj Mickiewiczove poezije kajpak ne moti, da ne bi videli v njegovem delu enega nespornih viškov evropske romantične poezije. Kakor njegov sodobnik, prijatelj in poznejši politični nasprotnik A. S. Puškin, je tudi Mickiewicz postal iz evropskega romantika korenito narodni pesnik, in iz izpovedovalca narodnega čutenja izrazilo svetski in človečanski poet, ki je s svojim delom prerasel vse meje prostora in časa.

Kitica Mickiewiczevih! Čeprav je v nji samo šestnajst primerov njegove lirike, pet primerov baladne in druge epske poe-

zije in štirje večji primeri iz pesnikovega vrhunskega epskega dela, »Gospoda Tadeja«, je vendar v tem številčnem skromnem zastopstvu Mickiewiczove poezije toliko značilnega in pomembnega, da smemo po pravici misliti na lepo in bogato kitico cvetja, nategano na najrazkošnejših gredah poljskega starejšega pesništva. Ko preberemo knjigo, se nam zazdi, da smo se pravkar mudili v nekem pristno poljskem ozračju, da smo hodili med njivami in travniki, po gozdovih in ob rečnih obalah ravni, ki se razprostira pod nebom severnjakega in vzhodnega nadhita. Prav ta občutek pristnosti in avtentičnosti je najboljši dokaz, da je prvi slovenski izbor iz Mickiewiczove poezije dosegel svoj poglavitni namen: dal nam je občutiti vonj Mickiewiczove pesmi, njeno plemenito lepoto in neminljivo očevo vsebino. S tem je bila vsaj delno popravljena za Mickiewicza in poljsko poezijo krivična ravnodušnost v naši prevodni poeziji. Saj smo dobili n. pr. prevod »Kobzarja«, nismo pa imeli vse do zadnjega časa, ko se je Tine Debeljak polotil de'a, razen nekaterih drobcev nobene Mickiewiczove pesnitve. In vendar se je za »orla poljske romantike« zanimala že Prešeren, prevajal ga je Vraz, slovenli Valjavec, Murn-Aleksandrov je z navdušenjem obračal strani Mickiewiczove izvirne poezije in prevedel v slovenščino »Odo na mladost«. Medtem ko imajo Hrvati že skoraj tri desetletja Martičev prevod celotnega »Gospoda Tadeja«, smo mi dobili za sedaj v tej knjigi le nekaj okrog tisoč verzov izmed deset tisoč, kar jih šteje ta pesnitve, ki jo nekateri primerjajo samo s Homerjem.

Dr. Tine Debeljak je izdal lani Puškinov »Bachtisarajski vodnjak« in posvetil v njem poglavje Mickiewiczim opovem Krima ter stikom med obema pesniškima velikanoma. V enaki obliki in v tem in onem še skrbnejši bibliofiliški opreml je dal ljubiteljem lepe »ovenske knjige« »Kitico Mickiewiczevih«. Uvaja jo Bare Remečeve v cink vrezana pesnikova slika, ki podaja s finimi potezami zamišljeni obraz tega vidca in vodnika, barda in epičnega slikarja poljskih tal in njihovega ljudstva. Prevajalec začneja knjigo z daljšim uvodnim esejem (7-24) in prikazuje v njem odmeve Mickiewiczovega dela v Italiji, pesnikovo življenje in delo od zgodnjih let do smrti v Carigradu, od »Ode na mladost« do »Gospoda Tadeja«; zaključuje pa svojo študijo s podobnim prikazom Mickiewiczevih odmevov med Slovenci. Razgled po obsežnih mickiewiczianah v poljskem in drugih jezikih se družu s snovnim in formalnim proučevanjem ter s toplim navdušenjem, ki ga kaže Tine Debeljak za poezijo kralja poljskih pesnikov. Slovenske izjave o Mickiewicu od Čopa do Cankarja zaključujejo prvi, uvodni del ljubke knjizice.

Izmed prevodov so nekateri izšli v zadnjih letnikih »Doma in sveta«, nekaj pa jih je natisnjenih prvič v tej knjigi, kar samo povečuje nje zanimivost. Iz lirčne poezije je tu po »g« »Mojstra mojstrov« in »Ode na mladost« ganljiva pesem »Poljski mater«, dalje nekaj primerov Mickiewiczove erotične poezije in iz cikla Krinskih sonetov šest primerov, izmed katerih je dva prevedel še pred prvo svetovno vojno Vojeslav Mole. Oba se že vedno lepo prilagata sodobni prevajalski poetiki, ki sicer odlikuje Tineta Debeljaka od njegovega nenavadno uspešnega prevoda »Maja« preko Puškina in Mickiewicza do novega prevoda Dantejevega »Pekla«, ki mu dozoreva prav v zadnjih mesecih. Med epsko

poezijo so take pesmi, kakor je litvanska balada »Trije Budrys«, »Janičarski paš« in posebej še eden najdragocenejših pesniških biservov v tej zbirki, puščavski poem »Farys«, ki simbolizira pesnikov sproščeni pohod skozi življenje. Tretji del knjige zavzemajo odlomki iz »Gospoda Tadeja«. Debeljak je doslej prevedel začetek uvoda, dalje prizor »Grof sreča Zoško«, vso tretjo »knjigo« z naslovom »Ljubkovanje« in fragment »Epiloga Gospodu Tadeju«. Kdor prebere »Ljubkovanje«, ki nudi kot zaključen sprev največ pogledov v pomembnost in moč Mickiewiczovega epskega izraza, dobi trden pojem o tem, kaj pomeni »Gospod Tadej« ne le za Poljake, temveč tudi za druge, ki jim je ep dostopen v kvalitetnem prevodu. Po Debeljakovih odlomkih smemo sklepati, da bo bodoči celotni slovenski »Gospod Tadej« več kakor samo prevod: da utegne biti eno izmed tvojnih pesniških dejanj izrednega značaja in pomena. Upam, da ni treba prevajalca opogumiti k nadaljnemu delu do uspešne dovršitve; je to naloga, ki je vredna truda in pesniško-stvarjalnega napora, zakaj prav tu velja Crocejeva: »Prevajati pomeni, ustvarjati novo pesniško delo«. Debeljaka usposablja za tako težko in odgovorno delo izrazite pesniške sposobnosti, predvsem njegov čut za lepoto in ubranost vezane besede, njegovo bogato pesniško besedje in izrazje, neprisiljenost in lahkota, s katero oblikuje verze ter ne v zadnji meri — njegovo spoštovanje do izvirnega teksta, najsi se oblikovno ne drži najstrožjih pravil, kar pa je v največ primerih samo koristno slovenskemu stihu. — Knjigo zaključujejo prevajalčeve pojasnjevalne opombe.

Kakor »Bachtisarajski vodnjak«, je tudi »Kitico Mickiewiczevih« opremlila slikarica Remeč, in s svojimi ilustracijami nemo- loma pripomogla k estetskemu učinku

knjige in k njeni nevsakdanji vrednosti. Razen ene bolj dekorativne ko umetniške ilustracije in slike na ovojnom listu, ki sta izrezani v lineolju, so vse ostale (15 po številu) izdelane v cinku, kar jim je vtisnilo očitno in v kvalitetnem smislu nedvomno plemenitejšo razliko od lineolske tehnike. Tanke bele črte teh upodanj, izvedenih na črni osnovi, podajajo prikupno eleganco ilustratorične obdelave posameznih pesniških motivov ali prizorov, pa naj gre za merijansko vizijo ali za Marijo Čenstohovsko, za zaljubljen dvojico, za

Kronika

Naše cenjene oglaševalce

opozarjamo,

da sprejemamo oglase za binkošno številko danes samo do 12. dopoldne

UPRAVA JUTRA

* Množestveni sprejem pri papežu. V sredo 9. junija je papež sprejel vernike, med njimi več sto vojakov in približno sto ranjenikov in pohabljenec. Poleg tega je sveti oče sprejel 600 parov novoporočenec. Papež je skupine nagovoril in se z vsako posebej pogovarjal z očetovskimi besedami.

* Smrt nemškega specialista za tropske bolezni. V Hamburgu je umrl ravnatelj onkološkega zavoda za tropske bolezni prof. dr. Muehlens. Pokopnik je veljal za avtoriteto v stroki tropskih bolezni ter si je stekel v tem pogledu velike zasluge za moderno medicino.

* Riževa žetev se je pričela. Iz Pavije poročajo, da se je v zgornji in srednji Italiji začela letošnja žetev riža. Za to delo je trenutno na razpolago nad 40.000 delavcev in delavk. Lastniki riževih nasadov nudijo delovnim močim domačo prehrano in tudi prenočišče.

IZ LJUBLJANE

Prodaja mesa na odrezek „G“

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 12. junija potrošniki dobili pri svojih običajnih mesarjih na odrezek „G“ junjskih živalskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani 100 gr govejega mesa.

Delitev se bo pričela ob 7.

Razdeljevanje krompirja

Pokrajinski Prehranjevalni zavod obvešča konsumente v Ljubljani, da si od sobote 12. do 23. t. m. lahko nabavijo po 3 kg krompirja na odrezek „E“ živalske nakaznice za mesec junij izdane od občinskega preskrbovalnega urada. Krompir bodo razdeljevali naslednje tvrdke:

Kmetijska družba, Jelacina, I. Delavsko Konsumno društvo (v vseh poslovalnicah), Konsumno društvo (Vič in Šiška), Gregor, Nickelsbacher, Smrkolj, Nabavljala zadruga železničarjev, Sarabon, Nabavljala zadruga drž. uslužbencev, Ekonom. Bahovec, Lunder Terzija, Rožna dolina, Marinko, Prisojna ulica.

* u— Nov grob. Za vedno je zapustila svoje soproga sprevalnika državnih železnic v pokroju ga. Marija Majzeva. Za njo žalujejo soproga, sinova, hčerka in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bošlo blago pokojnico spremenilo v soboto ob 15. iz kapele sv. Kristofa na žalah na pokopališču k Sv. Križu. Naj v miru počiva! Svoicem izrekamo naše iskreno sožalje.

* Promocija. V soboto 12. junija ob 12. bodo promovirani za doktorja prava gđ. Batic Rozalida in gg. Černe Franc, Elitz Leopold, Kobal Boris, Koritnik Nikolaj, Koščak Anton, Ličen Bogomir, Pik Boris, Svetina Anton, Zapušek Jože in Rozman Pavle.

* u— Nebo se je zvedrilo. Ko se nam je za Medarovo vreme tako lepo izkazalo, smo bili že prepričani, da ne more biti drugače, kakor 40 dni lepo. V tem pričakovanju pa smo se vsaj prva dva dni uračunali. Takoj po omenjenem vremenskem svetniku je bilo vreme sila neprijetno in večji del deževno. V četrtek proti večeru se je začelo polagoma jasnit, pokazala se je lepa zarja, tako da smo upali, da bo naslednji dan spet kraljevalo sonce v vsej svoji moči. Močno smo bili presenečeni, ko je bilo večeraj jutraj nebo popolnoma zamreženo z oblaki. Iz prevelikega se mešani vzel dežnik pod pazduho in šli po poslovnih opravkih, prepričani, da jih ne nosijo zastoj. Toda že v teku dopoldneva so se oblaki večji del razpršili in posijalo je sonce. Barometer je kazal v petek jutraj 766 mm, najnižja jutranja temperatura je znašala 11,20 C.

tekonika, sloneča na najboljši izbiri in razporeditvi snovi in na doganjeni usklajenosti vsebine in forme, intuitivnih in logičnih stvarjalnih impulzov je ena najtežjih nalog v slovenskem ustvarjanju. Medved je z vsem svojim dramskim delom pokazal, da ni obvladal zadnje skrivnosti dramske arhitekture; bil je dober konstruktor fasade in slabši arhitekt notranjega dramskega tlorisa.

Notranje nesorazmerje dramskih sestavin je potemtakem tisto, kar je tedaj, morada še najboljši Medvedovi igri predvsem pogrešamo. Prav zato je njen učinek medel in površinski. Propadanje kmečkega doma zaradi pogospođenja otrok in pohlepa po denarju resda ne daje več posebnosti izvirne snovi, vendar se vedno lahko zanima. Konflikt med starimi, ki se drže zemlje in tradicije, in mladimi, ki hodijo v svoji sproščenosti napačna pota, je lahko prav tako mikaven in dramsko upravičen, kakor tolikokrat obravnavani spopad med ljubeznostjo in dolžnostjo, med interesom in vestjo in kar je še konfliktov v tej drami. Pomembnost drame ni vedno in njeni izvirnosti, marveč v silovitosti in prepričevalnosti ter v tvorni vsebini, s katero se dramatik polasta snovi.

Medved se je trudil, da bi prikazal svoje kmečke ljudi ali na pol gosposko Aleno in agenta Kraglja s kolikor moči izrazitimi poudarki. Zgodilo se mu je kakor slikarju, ki je vzel s palete preveč barve; razlila se je in zabrisala tiste poteze, ki šele ustvarjajo podobo. Senco in svetlobo je razdelil preveč neenakomerno, zato nas ne more prepričati, da bi imelo vse dejanje in nehanje teh ljudi v danem trenutku tisto življenjsko, realno nujnost, ki jo smemo zahtevati v realistični drami. Z neko nasilnostjo nam daje narejeno življenje tam, kjer bi hoteli imeti iluzijo spontane dejstva, notranje utemeljenosti, ne le slučajnosti in »deus ex machina«.

Dialog je vzlic vsemu kmečkemu stilu, ki ga je Medved poznal, marsikje suh, papiinat in včasih menda celo s prirediteljevi dostavki razvlečen (na pr. takoj v

najvišja temperatura v četrtek čez dan pa je bila 17° C.

* u— Po osebne izkaznice naj pridejo od binkošnega ponebeljka 14. t. m. dalje v sobo št. 37 nad trgovino mestne elektrarne na Mestnem trgu vsi, ki so oddali prošnje pred 1. junijem, vendar pa izkaznice niso mogli dobiti, ker občina ni imela tiskovin. Po izkaznice naj hodijo samo popoldne od 15. do 18. ure.

* u— Zamenjava starih obrtnih listov. Mestno poglavarstvo v Ljubljani obvešča, da se za zamenjavo starih obrtnih listov vlagajo nekolikokrat prošnje s priloženim starim obrtnim dovoljenjem v glavnem vložišču mestnega poglavarstva na Mestnem trgu št. 27, soba št. 18.

* u— Tramvaj na binkoštno nedeljo 13. t. m. jutraj začne zaradi ukinjenega električnega toka voziti šele ob 7. uri.

* u— Prekinjena dobava električnega toka. Na binkoštno nedeljo 13. t. m. jutraj mel 4. in 6. uro bo ves okoliš ljubljanske mestne elektrarne brez električnega toka, ker bodo v centrali snajžili visokonapetostne naprave.

* u— Sedanja razstava slikarja Bruna Vavpotiča v zgornjih prostorih Obersnelove galerije na Cesti Arrielle Ree je njegov drugi samostojni nastop. Prvič je razstavil v Kosovem salonu, pred tremi leti pa v družbi s svojim sedaj že pokojnim očetom v Obersnelovi galeriji. Znani pa so tudi njegovi nastopi v Pragi in Beogradu. Na ogled postavljeni akvareli so lep prikaz umetnostnega razvoja Bruna Vavpotiča. Razstava bo odprta do 20. t. m. Ogled vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18.

* u— Sprejemni izpit za prvi razred gimnazije. Tekom tega tedna začne posebne instrukcije za sprejemni izpit v I. razred gimnazije. Temeljita in vestna učna priprava iz vseh predmetov po novih predpisih. Razlaga, ponavljanje tvarine, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučujejo le profesorji — strokovnjaki. Prijave se sprejemajo še ta teden, dopoldne in popoldne. Lepi šolski prostori v središču mesta: Kongresni trg št. 2, II. nadst. Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole.

* u— Ali se hočete naučiti italijanske brez truda in napora? Nabavite si dr. Gradov: Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobiti v Knjigarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ul. 3. Knjiga je namenjena samoukom, ki se ob točnem vpoštevanju predpisanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično sugestivna metoda.

* u— Mali gosposdar — Zegosa, Gallusovo nabrežje 33, obvešča svoje člane, da bo v sredo 16. t. m. ob pol sedmih zvečer v posvetovalnici vašno predavanje o perutinarstvu. V nedeljo 20. t. m. bo istotam ob pol 10. dopoldne vašno predavanje o prehrani vseh vrst malih živali.

* u— Namesto venca na grob pokojnemu gdu. Martinu Jermanu iz Ljubljane, je daroval g. Anton Koritnik, lastnik hotela Slon, 250 lir Društvu slepih. Plemenitemu dobrotniku se odbor najiskrenejše zahvaljuje.

* u— Nesreče. V četrtek so v ljubljansko bolnišnico sprejeli 4 ponesrečence. 63-letnega posestnika Antona Puntarja iz Unca je vol pritisnil tako močno ob vz. da mu je nalomil rebra. S strehe je padel in do bil notranje poškodbe 45letni klepar Ivan Borštnik iz Ljubljane. 19letni ključavničar Franc Znidaršič iz Ljubljane si je poškodoval levo oko. Iz Dolenje vasi je iskala zdravniške pomoči v bolnišnici 10-letna hčerka posestnika Marija Grebenčeva, ki jo je konj brcnil v desnico.

ZA BIRMO

BO

Foto-Studio POTRČ

Ljubljana, Selenburgova ul. 6

odprt nepretrgoma od 8. ure jutraj do 7. ure zvečer, ter posebno opozarjamo cenjene stranke, da se poslužijo za fotografiranje opoldanskih ur.

MODERNA FOTOGRAFIJA TER PRVOVRSTNA IDEJLAVA!

prvem prizoru. Etična ideja je preveč opazna, ni položena v globino igre, marveč na nje površino. kakor vidimo pri tolikih pozidkih katoliške moralno-poučne dramatike. Anton Medved je bil tudi kot dramatik epigonska, umetniško drugovrstna osebnost, najsi je sicer imel pravi umetniški temperament. Ustvarjal je na prehodu dveh literarnih struj, pod pritiskom svoje notranje razklanosti, ki ga je silila k ideološki stilizaciji misli in čustev. Bil je izrazit človek svojega časa in življenjskega okolja.

Skrbinskova obnova »Starih in mladih« je precej temeljita dramaturška operacija. Prireditelj je skušal približati dramo sodobnim zahtevam in višji dramski ravni, vendar nas je samo prepričal, da tega ni mogoče doseči, če se ne izpremeni notranja zgradba. Delo je kakor človek; ali je osebnost ali ni, njegovih bistvenih potez konstant njegovega značaja, ni mogoče do temeljev predrugačiti.

Morda je pripomogla dramska šibkost drame, da niti vpriizoritev ni bila tako, da bi nas ogrela in prepričala, nam dala tisto duhovno zadoščenje, ki je zanesljiv znak dobrih predstav. Večkrat kvalitativno uprizoritev rešuje dramo, v tem primeru jo je le nekoliko povzdignila. Nekaterim igralcem »ne leže« vloge in se tokrat niti niso mogli pohvaliti, da bi jih dobro znali, kar bi nemara kazalo, da je bila premiera prenapro pripravljena. Na splošno opažamo, da tega ni mogoče doseči, če se ne izpremeni notranja zgradba. Delo je kakor človek; ali je osebnost ali ni, njegovih bistvenih potez konstant njegovega značaja, ni mogoče do temeljev predrugačiti.

Medvedova drama je zreziral Milan Skrbinšek in dal njejim podrobno-stim in celoti tolike učinka, kelikor sta ga do dopuščala sama drama in zasedba pesameznih vlog. Starega Jamnika igra Lipah, ki ga je dolgo nismo videli v večji vlogi kmečkega očanca — vlogi, o kateri bi dejal, da mu ne more biti naj-

Spodnja Štajerska

V Slovenskih Konjicah se je poslovil krajevni skupinski vodja Karel Laurich, ki je odrinil k vojakom. Za novega vodjo je bil postavljen Valter Roposa. Izmenjava je bila izvršena z večjo svečanstvo, pri kateri je igral konjiški orkester, govoril pa je okrožni vodja inž. Doboc. zky.

65 let zveste službe. Leta 1878 je prišla 12letna Polona Tepeževa služiti v kuhinjo Brizkove trgovine v Rogatcu. Danes je stara 77 let. Vzgojila je tri Briskove rodove in še vedno gospoduje v družini kakor dober duh. Ob 65letnici zveste službe je bila primerno počaščena.

Novi grobovi. V Mariboru sta umrli 51-letna Amalija Senekovičeva in 66letna zasednica Tereza Petovarjeva iz Rogoznice. V Celju so umrli: 74letni krojaški mojster Franc Motos, 60letni Konrad Čeh, 42letna Marija Kranjčeva, 57letna Ana Vedetova, Albert Jamnikšek, 46letna Marija Brežnikova-Volavškova, 31letna Ljudmila Osetičeva, 46letna Ana Skrubejeva, 66letni Lovro Kovačič in 56letna Ema Potočnikova. Na Dobrni so umrli: 73letna Amalija Učakarjeva, Režika Avberškova in Marija Felicijanova, stara 69 let. V Ptujju je umrl upokojeni železničar Jurij Hlupič, v Spodnji Poljskavi pa Marija Hrastnik-Godčeva.

V Rogaske Slatini je umrl po daljšem trpljenju 63letni Rudolf Verbošek, dolgoletni občinski namestnik. Vodil je urad za izmenjavo kart. Bil je na glasu vestnega uslužbenca.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 12. junija, ob 18.30: Stari in mladi. Red B.

Nedelja, 13. junija, ob 18.30: Deseti brat. Zadnjikrat v sezoni. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Ponedeljek, 14. junija, ob 18.30: V Ljubljano jo dajmo. Zadnjikrat v sezoni Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. Torek, 15. junija, ob 18.30: Skupno življenje. Premiera. Red Premierski.

* Sprememba dramskega repertoarja. Zaradi obolelosti g. Vladimirja Skrbinskega je morala Drama spremeniti že napovedani repertoar od petka 11. t. m. dalje. Gori objavljem repertoar je prevlelen.

Anton Medved: »Stari in mladi«, drama v treh dejanjih, v priredbi Milana Skrbinskega. Osebe: Jamnik — Lipah, France — Presetnik, Mica — Starčeva, Metja — Simčičeva, Separ — France — Gale, Zidanova Alena — Gabrijelečeva, Tine Remec — Verdonik, Blaže — Bratina, Ivan Kragelj — Gorinšek, orožnik — Blaž in Benedičič. Režija: Milan Skrbinske. Prva repriza bo danes v soboto ob 18.30 za red B.

* Za binkošti bo ponovila Drama dve izvirni deli: Jurčič-Golčevega »Desetega brata« in Ogrinčevega »V Ljubljano jo dajmo«. Zasedba vlog ob č. n. Režija Desetega brata je prof. Šestova. režija igre »V Ljubljano jo dajmo« pa Milana Skrbinskega. Ker sta obe deli o prazničnih zadnjikrat na repertoarju in veljajo za obe predstavi zelo znane cene od 12 lir navzdol, na obe uprizaritvi prav posebno opozarjamo.

OPERA

Sobota, 12. jun., ob 18.: »Tiha voda«. Opera Izven. Cene od 28 lir navzdol. Nedelja, 13. junija, ob 17.: Thais. Izven. Cene od 28 L navzdol.

Ponedeljek, 14. junija, ob 17.: Prodana nevesta. Izven. Cene od 28 lir navzdol. Torek, 15. junija: Zaprto.

* J. Mašenet: »Thais«. Osebe: Atanuel — Primožič, Nicias — Lipušček, Palemon — Lupša, suženj — Dolničar, Thais — Heybalova, Krobila — Mlejninkova, Mirtala — Stritarjeva, Albina — Golobova, puščavnik: Kristančič, Rus. Gasperšič, Smarekar, Stular, Drobnič, Gregorin, Skabar, Humar, Sekula, Marek, Plešejo: Bravničarjeva, Japljeva, Remškarjeva, M. Kirbos, Pogačar in baletni zbor. Dirigent: Niko Stritof. Režija: C. Debevec; vodja zbor: R. Simoniti; koreograf: P. Golovin. Načrti za kostume: Jela Vilfanova.

* B. Smetana: »Prodana nevesta«. Pojo: Janko. B. Stritarjeva, Vidalijska. Dolničar Karlovec, Banovec, Čuden, Lupša, Jeltnikar, Ramšakova, Marek, Dirigent D. Zebre. Režiser: C. Debevec; vodja zbor: R. Simoniti; koreograf: ing. P. Golovin.

bolj prikladna. Presetnik in Gale sta se v vlogah dveh mladih kmetov izčrpavala bolj v vnanji igri in močanju, da si imel zlasti Presetnik nekaj lepih momentov. Med ženskimi vlogami so opozarjala nase Gabrijelečeva kot Alena, čeprav je dramsko prav ta vloga slabo utemeljena, dalje Simčičeva in Starčeva v vlogah Jamnikovih hčera V pitčarju Blažu, ki ga igra Bratina. Je Medved nakazal nekaj svoj ideal dogrega kmečkega človeka, dal pa mu je nekoliko čuden poklic in ga z njim postavil na stranski trt kmečkega življenja Agenta Kraglja, ki zapelje Jamnikovega sina in zeta v ponarejevalsko afero in navsezadnje spet Aleno, igra Gorinšek. Verdonik pa nastopa v vlogi hlapca Tineta.

Občinstvo je vzlic vsem hibam sprejelo to domače delo s simpatijami in je sodelujoče zlasti na koncu živahno pozdravljalo. Prejeli so mnogo šopkov.

J. Winckelmann. V Triestu so te dni proslavili spomin 175-letnice smrti slovečega nemškega raziskovalca antike in esteta Johanna Winckelmanna, moža, čigar odkritja klasične umetnosti in zakonov nje ne lepote so globoko vplivala na Goetheja in na celo generacijo prijateljev umetnosti in tankočutnih raziskovalcev klasične starine. Winckelmann je poleg Goetheja največ pripomogel, da se je zlasti v času nemške romantike razširilo celo v široke kroge tisto značilno hrepenenje po Italiji, ki je prineslo nemški poeziji prav kakor historični in umetnostni znanosti toliko plodov. Usoda je hotela, da je ostalo Winckelmannovo ime nelodljivo vezano s Triestom. Ko je 8. junija 1768 izstopil v tem mestu, da bi se čimprej odpeljal z ladjo preko Benetk in Ancone v tisti Rim čigar klasični spomeniki so imeli v njem tako vnetega raziskovalca, je postal v Triestu žrtov roparskega napada. Obledel je mrtve, in šele nato so v neznanem tujeu odkrili slavnega moža, ki je postal s svojimi delom ne le trajna vez med italijansko in nemško kulturo, marveč tudi Evropec starega, blagorodnega kova.

Kraljevska Visokost Princeza Piemontska izročila darila 45 častnikom in vojakom, ki so sprejeli obhajilo v katedrali v Velletri

SPORT

Veliko vojaško sportno slavlje

V nedeljo ves dan na stadionu ob Dunajski cesti

Urniki prireditelj

V nedeljo, 13. t. m., na igrišču Ljubljane:

ob 8.30 zbor udeležencev za vlečenje vrvi in za hojo s streljanjem zaradi pregleda; ob 9.30: tek na 100 m (polfinali); ob 10.: vlečenje vrvi (prvo srečanje); o 11.: zbor sodniškega zbora; ob 16.30: mimohod udeležencev; ob 16.40: vlečenje vrvi (prvo srečanje); ob 16.50: tek na 100 m (finale); ob 17.: nogometna tekma (prvi polčas); ob 17.45: vlečenje vrvi (prvo srečanje); ob 17.50: tek na 1000 m (finale); ob 18.05: nogometna tekma (drugi polčas); ob 18.50: vlečenje vrvi; ob 19.: prihod tekmovalcev v patrolah in ob 19.15: razdelitev nagrad.

Prost vstop na igrišču

Za vojaške sportne prireditve te nedelje bo vstop na igrišče prost za občinstvo brez vsake omejitve.

To sporočilo bodo sportniki in ljubljanski meščani gotovo sprejeli z živahnim zadovoljenjem, ker bodo tako lahko prisostvovali zanimivi nogometni tekmi in mnogim napetim tekmovalcem druge vrste.

Sportnim voditeljem

Ljubljanske pokrajine!

Jutri, v nedeljo, 13. t. m., bo generalni tajnik C.O.N.I.-a nar. svetnik Puccio Pucci govoril ob 11. v mali dvorani »Glasbene matice« sportnim voditeljem Ljubljanske pokrajine.

Povabljeni so vsi člani pokrajinskega odbora CONI-a, predsedniki in tajniki sportnih zvez, predstavniki in tajniki sportnih klubov in sodniških odborov. Izostanki niso upravičeni.

G. Buratti, zaupnik CONI-a, s. z.

Kaj bo na igrišču v šiški?

Dvojno srečanje Hermesa in Marsa na stadionu v Šiški

Nov lepak, zdaj že dobro znan, se je pojavil po glavni mestni ulici, iz katerega smo ugotovili tudi mi, da binkoštno nedeljo Ljubljana le ne bo brez sportnega sporeda, čeprav je prvenstveno tekmovalce ta dan odgojeno in je tudi ponovna otvoritev luhkatičske sezone določena šele na nedeljo 20. t. m. Za dobro stvar in dober namen so se — kakopak — žrtvovali naši nogometaši, ki jim v zadnjih tednih res ne gre odrekati izredne agilnosti in silnega veselja do njihovega sporta.

Med vsemi starimi in mladimi, dobri in slabimi discipliniranimi in nediscipliniranimi in kdo ve, kakšne vrste jih še poznamo pri nas, zaslužita s te strani gotovo največ pohvale moštvi Hermesa in Marsa, ki sta že v zgodnji spomladni prvi, ki je bilo treba po dolgem zimskem ocmoru spet priti na plan in pokazati, da ljubljanski nogometaši še niso zaspali na svojih lovorikah sicer pa sta tudi zdaj ob tej prazniški priliki takoj pripravila majhen spored v lastni režiji, samo da njuni aktivni pristajši ne bodo držali križem rok.

Hermes in Mars, to sta v sedanjem nogometnem okolju imeni, ki sta razen Ljubljane zapisan največkrat z najboljšimi priredki. Hermes in Mars spadata po svojem dolgoletnem delu na zelenem polju med stebre ljubljanskega nogometa in vselej, kadar trčita drug ob drugega, se igra že zasueče tako, da prijatelji in gledalci sploh že pridejo na svoj račun. Hudomušneč bi lahko izpopolnil to ugotovitev tako, češ da se to dogaja v glavnem zaradi tega, ker pri vsakem medsebojnem srečanju odpove vsaj eden, včas pa kar oba in so potem senzacije skoraj neogibne.

Toda pustimo šalo, nihče ne more oporekati, da Hermesažni in Marsovci ne bi zaslужili, da jih je veselje gledati in marsikdaj smo se že odkrito navdušili zanje, čeprav je bilo najmanj tolikokrat tudi obratno. Ne, in zaktaj bi potem, recimo, jutri, ko se bodo spet enkrat sestali kar tako v prijateljski tekmi, da ne izgubijo prostega dneva, ne odigrali spet partije, ki bi sodila med one, ki navdušujejo. Čeprav ne bodo imeli pred seboj niti nagrad, niti naslovov, niti posebnih časti in niti ne denarja. Kar tako iz samega pravega sportnega navdušenja, ki ga tako priporočamo in ki je prav za prav ono najgiblje gibal vsakega sportnega tekmovalca.

Pri vsem prijateljstvu pa, ki veže že dolga leta oba jutršnja nasprotnika, je med njima le še nekaj neporavnanih računov, ki bodo gotovo lebdeli nekje nad to tekmo. Saj tega še ni dolgo, ko so Hermesažni dobili Marsovce v roke na dan, ko slednji niso bili ravno najboljšje volje. In dvoboj je vrgel šiskarjem dve dragoceni točki z nedvoumnim rezultatom 3 : 0. Tako se je končal med njima prvi letošnji obračun za tečke in zdaj kujeta oba načrte in račune za naslednjega, ki bo v gledalni bodočnosti. Jutršnja tekma pa bo kakor generalna skušnja za ono drugo tekmo za tečke — v znamenju revanše za oni preveč izdatni 0 : 3.

Lepak, ki smo ga videli na cesti, paznaja, da bo spored na stadionu Hermesa v Šiški po naslednjem razporedu:

ob 15.: Hermes—Mars rezervi in ob 17.: Hermes—Mars (I. moštvi).

P. S. Prosimo prireditelje vsaj za lepak, da ne bo treba...

SLUŽBENE OBJAVE

Iz urada CONI-a

NOGOMETNA ZVEZA

Objava štev. 16. Ljubljana, 10. junija.

1. Verificirajo se naslednje prvenstvene tekme, odigrane dne 6. t. m. I. div.: Ljubljana—Mars 7:0; II. div.: Vič—Korotan 1:3; rezerve: Mladika—Korotan 4:2; Hermes—Vič 0:2; Dopolavoro t. t.—Zabjak 2:10; Ljubljana—Mars 2:1; mladine: Hermes—Vič 1:0; Mars—Zabjak 2:0; Ljubljana—Dopolavoro t. t. 5:0.

2. Odobravajo se naslednje prijateljske tekme, prijavljene za 13. t. m. igrišče Hermes: mladinski turnir: 9.30 Hermes—Zabjak, 10.30 Vič—Mars, 15. Hermes—Mars rezerva. Hermes—Mars; igrišče Mladika: 10.30 Mladika—Dopolavoro t. t. mladine, 16. Mladika—Zabjak rezerve, 17. Mladika—Dopolavoro t. t.; v ponedeljek, 14. t. m.: igrišče Hermes: Mladinski turnir ob 16.: premaganca in ob 17. zmagovalca prejšnjega dne.

3. Kaznujeta se z ukorom igralca Pišek Janez (Mars) in Pelicon Slavko (Ljubljana).

4. Suspensira se do nadaljnjega igralec SK Marsa Perko Bogdan.

5. Pozivajo se na zaslужeno v pisarno Zveze naslednji igralci: Perko B., Slamič H., Doberlet M.; (vsi Mars) in Ferharč Stane (Ljubljana) v torek, dne 15. t. m. ob 17.30.

6. Verificira se na podlagi poročila sodnika igrišče SK Korotana.

7. Kaznuje se s trimesečnim prepovedjo igranja po § 24. kaz. prav. igralec SK Zabjaka Baumgartner Bogdan. Všteje se mu suspens in mu kazen poteče dne 7. avgusta t. l.

8. Kaznuje se s trimesečnim prepovedjo igranja po § 18 kaz. prav. igralec SK Mladika Keržič Zvone. Všteje se mu suspens in kazen mu poteče dne 28. junija t. l.

9. Kaznuje se z dveletno prepovedjo igranja igralce SK Zabjaka Savojec Jože, po § 19 kaz. prav., upoštevajoč § 13 kaz. prav. Všteje se mu suspens in mu kazen poteče dne 7. junija 1945.

10. Kaznuje se s petmesečnim prepovedjo igranja igralce Dopolavoro t. t. Nagode Drago po § 24. in 30. kaz. prav. Všteje se mu suspens ter mu kazen poteče dne 7. novembra 1943.

11. V nedeljo, dne 13. VI. ob 17. bo na stadionu nogometna tekma med vojaško reprezentanco Armadnega zbora in reprezentančnim moštvom Venezije Giulie, na katero imajo prost vstop vodje društev, članjenih v zvezi, sodniki in igralci s

V Parizu pri Rodinu

Od velikih pariških umetnostnih zbirk jih je le malo, ki so v dobi sedanje vojne dostopne občinstvu. Umetnine, ki so jih hranili v Louvru, so že davno zapustile svoje prostore ter se nahajajo v varnih zakloniščih. Težje vprašanje kakor slike so predstavljal kipi, zlasti originali iz marmorja, in tako se je zgodilo, da je danes Musée Rodin skoraj edina zbirka v Parizu, ki je občinstvu dostopna brez znatnih vrzeli. Stari hotel »Biron« v bližini Doma invalidov je svedra tudi sicer svojevrsna zbirka. Palača, ki je nekdo sprejemala vase visoke počitnice, si je v novejšem času pridobila slavo, da je v nji bival kipar Auguste Rodin, in še danes je tu zbran velik del kiparjevega življenjskega dela. Rodina je v to palačo pripeljal njegov tajnik Rilke, znani nemški pesnik, rojen na Češkem.

Rodina zbirka je razvrščena po velikih, ki jih je doletel sam veliki mojster. Znano je o Rodinu, da ni bil samo velik umetnik, temveč tudi neustrašni delavec. Njegovo, če so sme tako izraziti, ročno delo, je bilo že samo na sebi ogromno. In še v skupinskih razstavi, katera je dostopna v hotelu »Biron«, spoznamo, kakšna je bila pot, ki jo je napravil Rodin od navdihovanja do uresničenja. Balzacova glava s svojo skoro komedijsko gesto, se zli na prvi pogled, kakor da visi v zraku. In vendar, kako trdna je in kako konzistentna je oblika tega telesa! Preden je Rodin izdelal to glavo, je napravil niz Balzacovih kipov, ki so vsi združeni v njegovem muzeju. Med njimi se nahaja celo Balzac kot akt, ki izpričuje,

kako je Rodin studiral pisateljevo telo, da je na koncu od vsega tega ostala glava. Zato pa je Balzacova glava z vratom telesa močnejša, da si jo lahko mislimo samo trenutno ločeno od ostalega života. In takšna umetnina kakor Balzacova glava so vse Rodinove stvaritve. Tudi Victor Hugo je Rodina dolgo zaposloval in napotil mojstra k mnogim poskusom. Vsi ti so bili potrebni, da se je središče iz njih izločil dokončni kip.

V veliki osrednji dvorani vidimo sloviti Rodinov »Poljub«, v njegovi bližini pa več skupinskih aktov, ki so si vsebinsko med seboj povezani. Dela te vrste nam tolmačijo v vsej obsežnosti pravo Rodinovo bistvo. Viharni temperament in strastno prebujenje razodevajo vse njegove figure. Kamen, iz katerega je umetnik izklesal svoje umetnine, sprito kaže izgubi vsi togost in ves hlad. Ko človek stoji pred njim, se zdi, da živi, kajti vse točke njegove površine se živo obračajo proti očem gledalca. Površina — to ne pomeni za Rodina omejitve, zaokroženosti, marveč srečanje svetlobe in kamna, torej dramatičnega prizora. Tej dinamiki se imajo zavahati skupine, kakršne je na primer »Poljub«, za tisto čutno vedro strastvenost, ki jo jedra razodevajo umetnine v kamnu pred Rodinom.

Popoln vtis Rodinove umetnosti pa dobi gledalec šele potem, ko si je poleg notranjosti hotela »Birona« ogledal tudi vrt. Tam stoji sloviti Rodinova umetnina »Porte d' l'Enfer«. Ta vrata si je zamislil Rodin kot vhod k Dantejevemu »Peklu«. Zdi se, da predstavlja prav ta umetnina orjaški oči-

tek celokupnega Rodinovega življenjskega dela, kajti vse, kar se nam razodeva v posameznih plastikah in skupinah prejšnjega časa, je tukaj združeno v veliko simfonijo, ki dvigne gledalca. Mislec, Proklet, vse to je predstavljalo časih posamičen problem za kiparja Rodina ter je našlo tudi svojo odgovarjajočo obliko. V muzeju najdemo vse te primerke. Toda »Vhod v pekel« je veliko življenjsko delo, nekakšna zaključna bilanca Rodina, ki prikazuje skupe Rodinovi zmožnosti in njegove umetnosti v desetletjih njegovega dela. Tudi tukaj prevladuje veliki Rodinov ritem. Človek odhaja iz tega muzeja v zavesti, da si oblik ne sme vtisniti v spomin kot nekaj širokega, marveč nekaj globokega. To je osnovno načelo, s katerim je Rodin opodil vso svojo umetnost, ki živi preko njegove telesne smrti.

Po osmih mesecih najdeno truplo

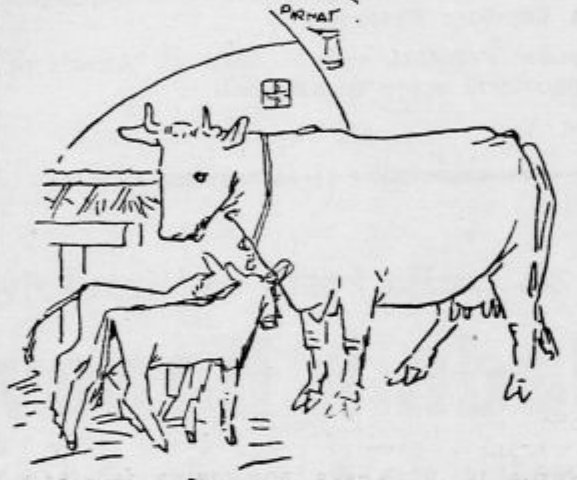
Približno pred osmimi meseci je izginil na planinskem pohodu ing. Federico Franchetti, ki je padel s stene Fasana v planinskem sklopu Grigne v neki prepad. Ing. Franchetti se je podal s svojim prijateljem dr. Malacutijem dne 25. oktobra lanskega leta na Fasano. Hribolazca sta že obvladala najpomembnejši del ture, ko je ing. Franchetti izpodneslo nogo, da je zdrknil v prepad. Mesto, kjer se je zgodila nesreča, je bilo znano, toda zaradi težavnih razmer v planinskem svetu ni bilo mogoče dvigniti trupla vse dotlej. — Telesne ostanke ing. Franchettija so položili v krsto in pokopali na domačem pokopališču.

.. MLADO JUTRO ..

Peter Likar, učenec IV. razreda:

Skrivnosti kresne noči

Pozno ponoči je že bilo, ko so zagoreli prvi kresni ognji. Ta večer je imel vsak pastir v škornjih praprotno seme. Posebno Boltežar je v kresni noči kaj rad poslušal živali. Tudi letos je šel pred hlev in jel vleči na uho.

Sivka je rekla ostali živini: »Boltežar me vedno pretepa in muči na paši.« Biki pa je odvrnil: »Z menoj je Boltežar vedno zelo prijazen in me nikoli ne tepe.« Tako so se živali pogovarjale med seboj.

Boltežar je globoko zamišljen krenil od hleva proti gozdu, da bi se tam z drugimi otroki vred veselil in kresoval. Do prvega ognja na pečini je bila še dolga pot. Ko tako ubira korake, ga zdrami iz premišljevanja praske ognjčev, ki so se pokazali pred njim. Misli je, da so iskre od kresov vžgale suho dračje. Pa niso bile iskre, ampak zakladi, ki so goreli.

Da bi Boltežar odkopal zaklad, bi se bil moral prekrizati in z golimi rokami grebsti v zemljo. Stopal je dalje, ne da bi se ustavil. Kmalu nato so po zraku završale čarovnice, ki so letele na vravogo svatovanje. Ali ga je bilo strah!

Cim bolj se je bližal pečini, tem večja čuda je doživljal, še več pa groze. Nekaj metrov od sebe je mahoma zagledal kralja drevov, ob njegovem znoju pa se je lesketala krona. Stražarjev je bilo malo,

a zalegli so toliko več: bile so kače klopotače, ki so ježno branile kačji zaklad.

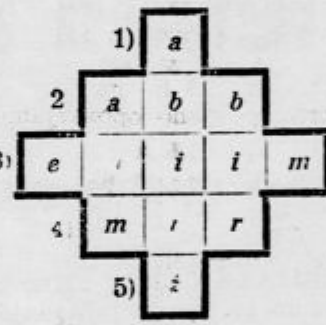
Ze je lezel navzgor po pečini. Ko je priplezal na vrh, od začudenja kar onemel: namesto prijateljev in prijateljic, ki jih je iskal, se mu je odprl pogled v osrčje skale, kjer so rajale čarovnice in hudobci!

Boltežar je v silnem strahu zavpil. Ti si mah se je zavedel da leži doma na svilih. Pomel si je oči in pogledal skozi lino. Vse naokrog je bila topla noč, le v daljavi so po hribih in bregovih polagoma ugašali kresni ognji...

Kdor ne verjame tej zgodbi, naj gre gledat. Mogoče se še dandanes v kresni noči godijo taka čudesa, da se vrag ženi s čarovnico in da stoji kraj poti kralj drevov s kačjo krono ob znoju!

Manica:

Dva lečnika

I.

Črke zamenjajte tako, da dobite vodoravno 1 soglasnik, 2 godni sad, 4 ima vsak človek, 5 samoglasnik. Srednja napivna in vodoravna vrsta vam pove nekaj, kar je zdaj aktualno.

II.

Sreda, večnost, nemir, obisk, znanka, proš, ptiček. Vzemite iz vsake besede po dve zaporedni črki, pa dobite moj današnji pozdrav.

Rešitev rebusa

PETER PETEK

pek

PEKEL

Če režemo na dolgo t. j., da pustimo na vsak mladiki po 8 do 10, ali še več oces, bomo imeli sicer obilo cvetja, toda spodnji del mladik bodo hitro olesneli in ostali gliol. Ves grm oziroma krošnja pri visokodebelnih vrtnicah se bo prehitro razrastla in bo prežgodaj ostarela. Posamezni cveti bodo majhni in le slabo razviti.

Srednja pot je najboljša pot. Vobče prirežemo mladike na 3 do 5 oces. Krepko rastoče sorte obrezujemo vobče na več oces, šibke rastoče pa na manj oces, torej v živo.

Grmiče mnogocvetnih vrtnic režemo v splošnem precej v živo. Novi poganjki, ki prženo iz korenjače, dajo najlepše cvetje.

Rožni grmičji poženo večkrat visoke in krepke poganjke. Te prikrajsamo že v jeseni na polovico.

Vrtnice vzpenjalke obrežemo takoj po cvetju in sicer na ta način, da odstranimo starejše odcevele mladice. S tem pospešimo rast novih poganjkov, ki bodo dali prihodnje leto najlepše cvetje. Spomladaj izrežemo šibke in bolne poganjke, najkrepkeje pa pustimo v miru in jih prirežemo k zidu ali na napravljeno ograjdo.

Poletno obrezovanje izvršimo takoj po cvetju v juliju. Tedaj odstranimo še vse neporezane odcevele cvetove in izrežemo šibke in pregošče poganjke, ki odvezujemo po nepotrebnem hrano.

Jeseni prikrajsamo predolge, še nedozorele mladice za tretjino ali celo za polovico, da se bolj razvijejo spodnja očesa. Tudi določne vrtnice lepše obliko, hkrati pa odstranimo preveč razrasle mladice, ki senčijo, so pa pogostokrat tudi zbirališča raznih škodljivcev in boleznih.

Nekatere sorte so posebno podvržene raznim boleznim, predvsem rožni plesni. Plesen preganjamo, če rastline, kakor hitro se pokaže, poprašimo ob mirmem in sončnem vremenu z žveplenim prahom. Zelo dobro branim vrtnice pred raznimi glivičnimi boleznimi, če jih pomlad, ko jih dvignemo, poškrbimo s 2% bakrenopapirno brozgo ali z 2% Ramato.

Listne uši in druge zajedalce zatiramo na vrtnicah, če jih večkrat poprašimo s tobaknim prahom, ali poškrbimo s 2% tobaknim izvlečkom.

ZMOTA

Ferenc Kormendi:

Roman

Kako dolgo stanuje tu? Morda sploh nikoli ni živel drugje. Zdjaj je za Donavo vzhajalo sonce, pronicalo s svojimi žarki skozi vlažni zrak in posijalo v sobo.

Nekaj se je zasvetilo na pisalni mizi in odbilo sončno luč na temno rdeči zastor. Janko je, zatopljen v misli, odstopen v duhu, opazoval majhno, svetlo, brezoblično pego na vinsko rdečem žamet. Naglo je vstal in stopil k pisalni mizi. Pri kraju mize je stala fotografija v ozkem črnem okvirju, doslej je ni niti zapazil: poročna fotografija njegovega očeta in matere. Skromno sta obležena v praznične obleke, na obrazih imata nekaj otrpeli nasmeji in iz oči jima sije nepremagljiva napetost svečanega trenutka. Gimnazijski profesor s svojo ženo, hčerko župnijskega pisarniškega uradnika. Sončni žarek je zaplesal po steklu, ki je varovalo porumenelo fotografijo.

Ta slika je stala na pisalni mizi še v njegovi stari sobi, v najeti sobi v Františkovi četrti. Navadil se je in ker jo je vsak dan gledal, se ni niti zavedal njene navzočnosti. A zdaj, tu, na tem novem mestu..., kakor da je to neka druga podoba. Ali se je ponovila, ali izpremenila? Ali pa je dobila neki novi, poseben pomen?

Janko je vzel podobo v roko. Očetove mirne, pravilne poteze, bistro čelo, pošteni pogled, vedno vzpodbujajoč, vedno tolažeča usta, in materin podolgovati, krasni obraz, na katerem se celo v tem blaženem trenutku zrcali tista tiha, čustvena ožnost, ki kakor mгла zastira vsako njeno misel in vsak njen zgb. Tu se je začelo njegovo življenje, iz sinteze tega zaupljivega in tega odpuščajočega se značaja, da bi z globino časa vlek seboj tih nemir truda in spokojsstva in da bi predal svojim potomcem usodo, ki si jo je prinesel seboj iz globin časa — odkod? Od koga?

Nenadoma pa se vse izpremeni. Naglo stopi pred črno zaveso čarovnik in pravi: gospe in gospodje, pogledjte sem... kaj vidite? Človek gleda in ne verjame, da vidi resničnost. Tisto resničnost, ki jo je v lastni osebi in v pravem pomenu besede, ne v pravici in ne v snu doživljal Janko prvič takrat, ko je prvič stal v Waltrovi tovarni, v svoji novi delovni sobi, pred svojo pisalno mizo, ko je začutil sveži, surov vonj novega pohištva in ko je z drhtečo roko vzel iz modre skatle fino posetnico, na kateri so lepe črke govorile: »Dr. Janko Fillop z ženo«.

2.

Brez trkanja je stopil Andrej Walter v Jankovo sobo. Pod njegovo nestrpno roko so se vrata naglo na stečaj odprla. »Servus, Jeni!« je zaklical in zamahnil z roko. »Si že tu? Oprosti, da sem se zakasnil! Ali bolje, ti si prišel prezgodaj, kaj? Saj še ni devet.«

Janko se je branil. Da, prišel je raje bolj zgodaj, oziroma prišel je prej, kakor je nameraval, ker ni vedel, kako dolgo bo hodil od doma do tovarne.

V duhu ga je bilo nekaj sram, vedel sem se kot potuhnjeneec in zasačili so me pri tem, je mislil, z neprijetnim občut-

kom. Nato je na videz malomarno odgovoril na vprašanje Andreja Walterja: »Pravkar sem prišel, iskal sem te, pa so mi rekli, da te še ni, no, pa sem šel gori, kot kak tujec, dokler nisem našel sem in sem na vratih zagledal posetnico s svojim imenom... nisem se mogel premagati, da ne bi vstopil... Sedi tu k meni!«

Pokazal je na stol in se zasmeljal. Tudi Andrej se je zasmeljal. »Hotel sem te vpeljati v tvojo novo delavnico... a nič zato.« Na široko je sedel pred pisalno mizo. »Je vse v redu? Si zadovoljen s svojo sobo?«

»Hvala. Vse je lepo. Morda ne bi bilo potrebno tako vse na novo opremljati.« Pri teh besedah je opazil v Andrejevih očeh nekam prezirljiv pogled. »Človek se namreč počuti strašno tujega med novim pohištvom.«

»Nov položaj — nova soba,« je odvrnil. »Tako mora biti. Sicer pa... in po njegovem naglem premolku je Janko dobro čutil, da je zagrešil napako: sicer pa je v tej tovarni, ki ti je omogočila ta položaj, brez pomena, ali je stala tvoja soba tisoč pengov manj ali dva tisoč pengov več. Tako bi bil moral Andrej nadaljevati in resnično bi imel prav.

Andrej Walter je trenutek pomolčal, ko pa se je znova oglašil, je postal njegov nasmeš ostrejši:

»Obojega se boš navadil... upajmo.« Trenutek sta se gledala. Zelo dobro sta se poznala, že iz ljudske šole, vedela sta si čitati misli z obraza, iz negibnih potez. A v tem novem položaju kakor da bi se morala znova seznaniti. Ponosen je, da je bil prej ubog, in še razglašal to, glej, glej..., ali pa to tudi resno misli? Je razmišljal Andrej. Zakrivil sem napako, — je razglašal Janko, to z opremo stanovanja se mi je zdelo vse preveč važno in moja razlaga je zvenela neiskreno.

V tem kratkem premolku je nastala med njima neka neprijetna hladnoča, kar je Andreja zares jezilo, saj je hotel sprejeti Aninega moža tudi v tovarni z isto prijateljstvom, s katero ga je bil že prej sprejel doma v rodbini. To pa je mučilo tudi Janka, ki od tistega trenutka, ko je postal Andrejev svak, nekako ni mogel najti pravega tona pri razgovoru z njim.

Po kratkem, nekam hladnem molku je spet povzel Andrej:

»No, da, prijatelj, razumem te. Jaz sam delam sredi stvari, ki sem jih vajen. To je seveda stvar okusa, ki ga lahko doma uživaš, tu pa to ne gre. Moraš se reprezentirati, ravno tako se mora reprezentirati tudi kraj, kjer boš sprejemal tuje ljudi. No torej, prosim te,« — z naglim glasom je ošinil svojo uro — »ukazal sem sicer, naj nama dajo do poldneva mir, vendar ne bo škodovalo, ako začneva... Rad bi te predstavil...« zakašljal je, »hotel bi te seznaniti z uradničtvom... in dobro bi bilo, da se pomeniva o tem in onem, v zvezi s tvojim delom.« »Aha« — pokazal je na pisalno mizo — »tam so tiste posetnice in dopisi!«

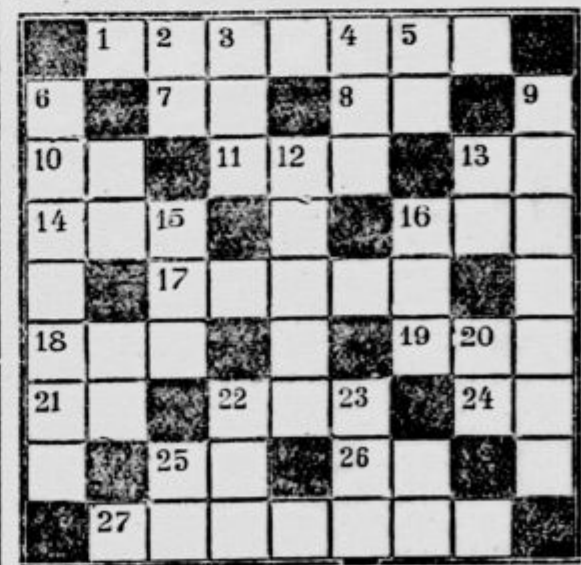
»Da,« je dejal Janko nekam razdraženo, »jako lepe stvarčice.«

Kaj vem, kaj znam?

273. Ko'ko roglicev ma grofovka krona?
274. Ali človek lahko diha samo s pljuči?
275. V kateri operi se imenuje Junakinja Gilda?

276. Križanka.

Vodoravno: 1. domača ptica, 7. osebni zaimek in znak za prvo, 8. osebni zaimek, 10. vzklík, 11. struja, 13. predlog, 14. pravilnik, vrsta, uredba, 16. drog, 17. boršč, prizorišče (tujka), 19. pokoj, 19. prvinca, ki jo nahajamo zlasti v morskimi vodi in v ščitnici, 21. znak za prvo, 22. popularen filmski komik, 24. predlog in znak za prvo, ki jo dobimo v soli, 25. nika nica, 26. kralj (ital.), 27. strelca.

Navpično: 2. latinski veznik, 3. rimski cesar, 4. staro orožje, 5. veznik, 6.

skladišče, kašča, 9. seznam po tednih in mesecih urejenih dni, 12. oblika glagola obetati, 13. predlog, 15. poklonilo, 16. vprašalni zaimek, 20. osebni zaimek, 22. z lastnimi nogami, 23. števnik, 25. medmet.

Rešitev nalog 10. t. m.:

269. Mehikiški domačini so Aztekli.
270. Betel je neka vrsta popra. Malajci zvezijo betlove liste in oreške.
271. Ljudje, ki ne pripadajo nobeni, po svoji državi priznani verolizpovedi, se imenujejo disidenti.

272. Za računarje

6729/13458 = 1/2; 5823/17469 = 1/3;
3942/15768 = 1/4; 2697/13475 = 1/5.

„Samo za ženske“

Iz Buenos Airesa poroča »Frankfurter Zeitung«, da se pomanjkanje gumij in domačih delov že močno občuti v prometu. Doslej je bilo že okoli 30% razpoložljivih voz cestne železnice izločenih iz prometa. Težkoče v prometu pa imajo tudi mnoge neprijetnosti za potnike. Nesreče se množijo, ker so vozovi prenatrpani, zlasti ko se začneja in končuje poslovni čas. Na postajah cestne železnice stoje cele vrste ljudi, ki čakajo na vozove. Ker argentinska oblast ne zaupa po popolnoma galantnosti moških, nameravajo uvesti posebne voze e, namenjene samo za ženske. Ob začetku in koncu poslovnega časa bodo poskrbeli vozovi s temi napis, da bo žensko nameščenstvo nemoteno prihajalo na delo in se vračalo domov.

F

Dotrpela je naša ljubljena soproga, dobra mama, stara mama, teta in tašča, gospa

MARIJA MAZI

soproga sprevednika drž. železnice v pokoj

Pogreb nepozabne pokojnice bo v soboto, dne 12. t. m. ob 3. ur popoldne z Zal — kapele sv. Kristofa — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 10. junija 1943.

Žaljujoči: FRANC, soprog; RADO, JANEZ, KRISTA, očerci; PEPINA, KATJA, sinahi; ROMAN FRED, vnuk; — in ost. sorodstvo

Kraljica rož

O rožah, ki prav sedanj čas čudovito krase naše vrtove, smo v torek objavili nekaj nasvetov za gojenje. Evo še nekaj ponuk!

Vzmljene vrtnice dvignemo pomladi šele tedaj, ko se nam ni več bati prevelikih mrazov in to ob oblačnem ali toplem deževnem vremenu, nikdar pa v vročem soncu. Prebujajoče rastline naj se počasi privadijo na toploto, zlasti pa na veliko svetlobo.

Prav pogostokrat sade vrtnice preglobo, ko zaradi česar začno gnati iz debel, posebno tisti zemlje vodeni poganjki, ki zelo slabo rast in razvoj cvetja.

Visokodebelne vrtnice sadimo po 1 m vsakešbi, šibke rastoče grmiče pa po 40 do 60 cm narazen.

Ob suši moramo vrtnice večkrat in temeljito zaliti, da prodre voda do najglobljih korenin. Škoduje pa vrtnicam preobilo zalivanje ali stalna talna vlaga, ker se mo. kra zemlja razda kisa. Po vsakem zalivanju, pa tudi po deževju, vrtnice okopljemo in jim določimo prerahljamo, da zadržimo skorjo, ki se posebno rada napravi na težji ilovnati zemlji. Najboljše izvršimo to delo ob jutrih, ko je zemlja napojena z roso in nočno vlago, bolj sipka. S tem omogočimo in pospešimo dostop zraka in toplote, pospešimo pa tudi delo. vanje bakterij, ki so za dobro rast nujno potrebne, če imamo zemljo potrošeno s kompostom ali zdrobljeno šoto, kar smo že prej omenili, nam ni treba zemlje tako pogostokrat rahljati.

Vrtnice, ki bolehalo in nočejo odgnati, položimo in prisujemo z vlažno prstjo, kakor smo storili pri sajenju. Ko začno odganjati, jih ob vlažnem ali vsaj oblačnem vremenu odgrnemo in dvignemo.

Mnoge vrtnice poganjajo iz divjaka, posebno na korenjači, močne vodene poganjke, ki jih spoznamo po močni rasti. Ti poganjki odvzemajo vrtnicam mnogo hranilnih sokov in slabo rast, zato jih čim prej prav v živo odrežemo. Če poganjajo poganjki iz korenin, zemljo odgrnemo in odrežemo poganjke prav v živo.

Prve cvetne popke, ki jih nastavijo vrtnice v prvem letu po sajenju odstranimo.

Mala žrtev je potrebna, da se novo posajene vrtnice bolj okrepi. Isto se priporoča tudi pri vrtnicah, ki spomladaj slabo odženo, posebno, če so jih prejšnje leto ovirali v rasti razni škodljivci, zlasti listne ušice.

Slabe in od žuželk objedene popke tudi odstranimo, ker iz njih ne bo lepega cvetja. Odcevele cvete porežemo čim prej, ne samo zaradi lepote, marveč tudi zato, da pospešimo nastavek in razvoj novih cvetnih popkov. Istočasno odstranimo na mlad kah, s katerimi smo odrezali odcevele cvete, tudi vrhnje liste.

Ce hočemo imeti posebno velike in močno razvite cvete, odstranimo pravčasno vse stranske popke. To napravimo posebno pri onih sortah, ki rade nastavljajo po več cvetnih popkov na eni mladiki n. pr. Ophele in njej sorodne sorte.

Cvetove za okrašenje sob režemo ob jutrih, ko so se popki odprli, pa niso še povsem razcveteli. Razcveto naj se popolnoma v posodah. Narezanim vrtnicam menjamo vodo vsak dan, najboljšo ob jutrih. Ob tej priliki prirežemo malo tudi stebelce. Če prinesemo cvetje v šopku od prijatelja, ali nam je bilo poslano v zavcuju, ga takoj razvežemo, pečlje nekoliko prirežemo in ga postavimo za nekaj ur v škaf sveže vode prav do cvetnih vratov.

Dokončno obrežemo vrtnice pomladi, takoj ko jih odkrijemo, prilčno v marcu. Zgodnja rez je priporočljiva zato, da ne zgube vrtnice preveč moči v zgornjih odganjajočih očesih, katere moramo odrezati. Obrezovanje vrtnic se ravna po tem, v kake svrhe jih gojimo: ali za okras vrta, ali za rezanje cvetja.

Predvsem moramo izrezati iz krošnje vse šipke in bolne, kakor tudi polemljene mladke. Mnenja, glede obrezovanja vrtnic so kaj različna, vendar veljajo v obče naslednja temeljna pravila.

Šibke in še ne ukoreninene vrtnice obrežemo kolikor mogoče malo, kajti premočna rez rastline slabi. Zdrave in krepke rastline, ki rastejo v dobri zemlji obrežemo lahko vsako leto na 2—3 očesa. Tako obrezani grmi cveto sicer nekoliko kasneje, zastavijo pa krepke poganjke in nastavijo močne popke. S kratkim obrezovanjem pomladimo vrtnice vsako pomlad z nova.

Naša najstarejša jed — prosena kaša

V davnini je bila obredna jed, a tudi dandanes je zelo cenjena

Marsikateri jedi bi bilo treba zapeti hvalnico; toda ne smete takoj misliti na kakšno izredno poslastico. Tudi za jedi velja, da se dobro olago samo hvali. Kranjskim klobasam baje ni treba peti hvalnic. Takšnih jedi je več, a o njih le bomo govorili. Zdravniki radi pritrdijo, da je koristno zdravju, če človek razmišlja o priljubljenih jedeh, kajti že zaradi tega delujejo živaneje žleze, ki izločajo prebavne sokove. Sokovi sami na sebi res še niso dovolj, a nobena jed bi ne bila jed v pravem pomenu besede, če bi je telo ne sprejelo primerno pripravljeno za prebavo. Ob neki priliki smo pisali o ugotovitvah biologa, kako grešmo v prehrani ter da je treba prebavne motnje in bolezni pripisovati predvsem nenaravnemu življenju tudi v hrani; dandanes se hranimo s precej drugačno irano kakor naši predniki, čemur se pa telo še ni moglo povsem prilagoditi. Upoštevali bi najbolj stare jedi, ki bi jih lahko imenovali »narodne« po t. i., da so bile priljubljene že med našimi davnimi predniki. Prastari jedi se ni posebej mnogo ohranilo. Dandanes ne pridelujemo več toliko nekaterih vrst živežev kakor so ga naši predniki. Še v prejšnjem stoletju so ljudje pri nas pojedli mnogo več ajde, pa tudi prosa so najbrž pridelovali več. Tedaj so se hranili mnogo bolj pogosto s »sokom«, močnikom in zelo je bilo priljubljeno tudi sočivje.

Spremembe v hrani

Velika sprememba v naši hrani je nastopila, ko se je v začetku prejšnjega stoletja pri nas bolj razširil krompir. Kmetje so se sicer dolgo branili krompirja in najbrž bi se pridelovanje začelo širiti, ko se je razširil krompir, ki je začel nadomestovati moko. Prejšnje čase so se ljudje pri nas, zlasti kmetje, hranili predvsem s močnatimi jedmi. Poslej se jim ni bilo treba več tako zelo bati slabih žitnih letin, ker niso več porabili toliko žita. V začetku so kmetje cenili krompir bolj kot živinsko krmo kakor človeški živež. Tako so kmetje na Češkem pridelovali krompir, ko se je pridelovanje začelo širiti, predvsem za krmo. Tudi pri nas ljudje niso znali v začetku pravilno ceniti krompirja. Krompir je začel sčasom izpodrivati nekatere druge pridelke, da jih niso pridelovali več kakor prejšnje čase. Sicer drugi pridelki zaradi tega niso še izgubili svoje veljave in jih tudi niso pridelovali mnogo manj, prav tako so pa kmetje še vedno cenili stare jedi. Toda stare jedi poslej niso prihajale več tako pogosto na mizo. Jedinik je postal bolj pester. Na kmečko kuhinjo je seveda tudi nekoliko vplivala meščanska, zlasti v krajih, kjer so morali dokupovati živež. Tako se je kmetom zelo priljubila kava, ki je začela izpodrivati tečne žgance, prežganko in druge podobne dobrote, namenjene za zajtrk. V starih časih se je kmet zjutraj počeno najedel, da je lahko del časa vzdržal pri težkem delu. Tu in tam so se kmečki delavci zjutraj prav za prav najedli skoraj za ves dan, kajti za kosilo včasih ni časa, ko mora tudi gospodinja iz hiše, tako da si opoldne le osvežijo grlo s kakšno zelenjavo. Kmetje so se navadili jesti tudi riž, ki pa ne odtehta kuše. Tako se je kmečki jedilnik vedno bolj spreminjal, da so tu in tam začeli opuščati prastare domače jedi.

Najboljše kmečke jedi

Kmetje dobro razločujejo med prazničnimi in »navadnimi« jedmi. Nekateri jedi pridejo na mizo samo ob praznikih. To velja predvsem za mesne jedi. Sicer uživajo boljše jedi tudi včasih ob delavnih, ki so pa tudi slovesni dnevi, namreč ko opravljajo kakšno pomembno in težko delo ter najamejo delavce. Meščani ne delajo takšne razlike med prazničnimi in delavnimi hrano (tudi med vojno ne). Predvsem meščani v navadnih razmerah pojedjo več mesa. V mirnem času je govedina dan za dnem na meščanski mizi. Kmetje se pa mastijo z govedino navadno le ob največjih praznikih. Bolj pogosto uživajo svinjino in v ribovih krajih ovčje meso, vendar spadajo vse mesne jedi med praznične. Sploh velja meso na kmetih med najboljše jedi. Kljub temu pa poznajo pravi kmetje še druge praznične jedi, a ne v vseh naših pokrajinah. Med najboljše jedi spadajo pogosto, ki so se ohranile najbolj še v Slovenskih gorah. Tam poznajo celo vrsto pogost. Kdor je kdaj jedel pogost, bo priznal, da ni boljše poslastice na svetu. Pogost so pa morale biti seveda pristne, narejene ter spečene po prastarem načinu. Naši predniki so znali peči pogost iz več vrst mok. Pogost navadno pečejo brez uporabe kvasa. Poznajo pa tudi kvasence iz pšenične moke, a to niso prave pogoste. Najboljše praznične pogoste so gibanice ali gibanje, pe-

čene v pogačni skledi. V ustih se tope same od sebe. Testo med pečenjem prepoji smetana, ki se spreminja v vročino v maslo, in vse sestavine pogače se zlijejo v nebeško slaščico. Ne pariška in katera koli slovita druga kuhinja na svetu še ni iznašla boljše in bolj zdrave jedi. Po pogačah še ni nihče nikdar obolev. Pogoste so tako slastne, da si jih je zaželel že marsikateri bolnik v svoji zadnji uri.

Tudi kaša je dobra

Kaš pozna naše ljudstvo več vrst, vendar navadno razumemo pod imenom kaša iz prosenega pšena skuhanu kašo. Meščanom, ki sicer dandanes tudi čislajo kašo, je treba še pojasnjevati, kaj je prav za prav kaša. Imenujejo namreč pšeno in kušo z istim imenom — »kaša«. Besede pšeno menda niti ne poznajo. Pšeno pa nikakor še ni kaša, kakor moka še ni kruh. Nekateri menda niti ne vedo, kako nastane pšeno, ki ga imenujejo »kaša«. Tu in tam ima kmetje še starinske stope z phanje orosa — na nožni pogon. Prav bi bilo, da bi se učitelji telovadbe seznanili z gimnastiko — s phanjem prosa. Stopa je v glavnem sestavljena iz dveh delov: iz klade, ki je v njo vdolbena okrogla vdolbina, precej globoka; iz stope same, to se pravi iz bruna, podobnega velikemu kladivu. Stopa se vrti okrog vodoravne osi, naslonjene na stojalo sredi njene dolžine. Stopo poganjajo z nogo kakor vzvod: enakomerno je treba brcati na koncu bruna, da se dviga leseno kladivo ter spuša v dolbino na prosu. To je najboljša gimnastika za otroke, da se jim dobro razvijejo noge. Toda prosu je treba znati phati. Stopa ne sme udarjati preveč, sicer bi ne dobili iz prosa pšena, temveč prah. Prosa je treba med phanjem večkrat premešati in pregledati, kako napreduje phanje. Kdor je kdaj phal prosu, se mu zdi kaša še tem slajša. Kmečka prosena kaša, mlečna, je res imenitna jed. Rek pravi nekako tako: Prosenka kaša, slastna paša. Seveda je pa treba tudi znati kašo kuhati. Samo pšeno še ni kaša, četudi je dobro skuhanu. Prava kaša pa tudi ni zmes pšena in krompirja, kakor mislijo nekatere meščanske kuharice. Kaj bi govorili — saj bi vam ne mogli pričarati sladkosti ki so skrite v prosenih, belih kolinah! Kdor jih je kdaj jedel, ve, da meso ni najboljša ter da ga poseka celo prosena kaša.

Sloves prosene kaše v znanosti

Tudi znanstvenik ve marsikaj povedati o proseni kaši. To je najbrž ena naših najstarejših jedi. V davnini naši predniki niso še poznali niti žita, ko so že pridelovali prosu. Zato so pa prosu pač tem bolj cenili. Dr. J. Mal piše v razpravi o slovenskih mitoloških starinah (Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo 1940) tudi o obrednih jedeh naših prednikov. Med obrednimi jedmi, ki so jih darovali in uživali, omenja razen kruha, medu in sira tudi kašo. Pisec pravi, da je bilo prosu posebno v časteh, ker je bila po starem arijskem verovanju prosena kaša s skledo prispodobna soncu. Sončno božanstvo so častili kot varuha zakonske zveze in zaradi tega baje je še do novejšega časa žiljska nevesta zvečer pred poroko postregla gostom s skledo kaše. Naši predniki so kuhali kašo ob krstu na čast rojenicam; kuhali so jo s posebnim obredom, ki je izviral iz vere o navzočnosti umrlih sorodnikov. Znanstvenik tudi omenja, da je šesti vesoljni carigrski koncil v letih 680/81 prepovedal »prapravljeni« neko jed in jo na drugi božični dan na čast poročnim božicam svete božje Matere dajati poročnicam. Da je bilo pri naših prednikih razširjeno obredno, poganjsko kuhanje kaše, ko so bili že kristjani, sprevidimo tudi, da so spovedniki vpraševali, ali je vernik ob božiču kuhal kašo. Ponekod na Ruskem imenujejo drugi božični praznik »bebijska«. Pri nas so praznovali rojenice z »črugo« mizo ob božiču. Potemtakem bi naj bila prosena kaša v zvezi s čaščenjem sonca in božanstvom rodovitnosti. Bila je obredna jed, ki so jo jedli ob porokah in rojstvih. Toda obrednih jedi niso le jedi, temveč so jih tudi darovali mrtvim prednikom, odnosno božanstvom. — Nas pa dandanes zanima prastara kaša, seveda predvsem kot jed, ki ima

Čitateljem v Srbiji

Na vprašanja od raznih strani sporočamo čitateljem »Jutra« v Srbiji, da se lahko na naš list tudi naročijo. Naročnike sprejema tvrdka PRESSA A. G., Beograd, Vojkovičeva 8 (tel. 25-552 do 25-555; pošt. pretnica 630). Tja se je obračati tudi z reklamacijami glede dostavljanja lista. — Mesečna naročnina znaša Din 96.—.

Vse visoke šole v Siriji zaprte

Angleški vrhovni komisar v Siriji Spears je odredil, da se morajo vse visoke šole zapreti za 40 dni ker se med študenti vedno bolj širi protiangliška propaganda.

Sam se je operiral

Vojvoda Leopold Avstrijski je padel na turnirju v Grazu l. 1190 s konja in si težko poškodoval nogo. Ker mu zdravniki

niso mogli pomagati je zahteval, naj mu nogo odrežejo. Toda noben zdravnik ni hotel tvegati težke in nevarne operacije. Tedaj se je pa vojvoda odločil za samopomoč. Na nogo si je nastavil težko sekuro in zapovedal svojemu komorniku, naj na vso moč udari po njem s kladivom. Komornik je trikrat udaril s kladivom po sekuri in končno je bila noga odsekana. Potem so pa morali priskočiti vojvodi na pomoč zdravniki, da so mu ustavili kri in obvezali rano.

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

Buoni del Tesoro quinquennali 5% a premi di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione. PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banco Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banca Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per la Strada Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banca Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Banchieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalle Compagnie Finanziarie sopra menzionate.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5% letnih zakladnih bonov s premijami vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsake sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanje od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se žrebajo vsakih šest mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banco Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banca Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per la Strada Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banca Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

A. ALEXANDER:

62

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

»Moj Bog, kako sem neroden!« je Hearn potopil. »Poglejte, kaj sem napravil z ubogim gospodom Huntingtonom!... A zavest se mu vrača, vidite? Še malo, pa bo pri sebi... Nu, hvala Bogu!«

Z obrazom spačenim od jeze in bolečine se je detektiv počasi pobral.

»Hvala za vašo skrb,« je rekel s posiljenim smehljajem na bledih ustnicah. Ves premočen je bil in od mraza se je tresel kakor šiba na vodi. »Bodite prepričani, kapetan, da vam bom znal dokazati svojo hvaležnost!«

»Ali smemo vedeti, kaj je bilo?« je nestrpnost vprašal Wubbels.

»Kaj je bilo?« Hearn je stopil na stol in pogledal skozi okno. Nato se je pri svitu žepne svetilke pazljivo razgledal. »Saj sem vedel!« je vzkliznil in zlezal s stola. »Lopov je bil tu notri v zasedi in bi me bil skoro zadavil. Ko sem ustretil, je pahnul Huntingtona v kot... kaj ne, Huntington?... nato pa skočil skozi okno in izginil. Izginil tako korenito, da ni pustil niti sledu po sebi, čeprav so tla mokra in mehka.«

Vsi so se hoteli prepričati o resničnosti te ugotovitve. Osuplost je bila tem večja, ker niso odkrili sto metrov na okrog niti najmanjšega sledu razen tistih, ki so jih bili napravili iskalci sami.

»Takisto je, kakor da bi bil ušel po zraku!« je rekel Wubbels, preklinjaje kakor Turek.

»Ta misel je vredna uvaževanja,« je menil Hearn.

»Res pa je, da letala ni bilo slišati.«

Wubbels je bil sled od togot.

»Vi ste krivi! S svojo lahkomišelnostjo ste omogočili zločinu, da je pobegnil! Ko bi bil jaz na vašem mestu!...«

Hearn se ni zmenil zanj. Obstal je pred mizo in jel pri trpolci svetlobi sveče, ki jo je bil neke dobil, ogledovati vrbe in kozarce, ki so stali na mizi. V roki je držal papir z raznimi odtisi prstov in oči so mu begale med papirjem in posodo sem ter tja.

»Zdaj vem, kar me je zanimalo vedeti,« je rekel mahoma z veliko gotovostjo. »Manhattan je bil tu in z njim vred še drugi, toda Wilkinsa ni bilo med njimi. Pa bi človek vendarle pričakoval...«

»Oh, ta je lepa!...« je vzkliznil Huntington, ki je od mraza šklepetal z zobmi. »Kako morete trditi kaj takega? Menda nam ne mislite navesti, da imate Wilkinsove prstne odtise. Kar jaz vem, se policiji do danes še ni posrečilo dognati, kdo je.«

»Točno,« je Hearn priznal. »Vključno temu pa mi je uspelo dobiti njegove prstne odtise... po brzotjavni poti, če vas zanima. Dobil sem jih nekaj trenutkov pred odhodom, in da ste mi prišli pol ure prej v roke, bi zdaj najbrže vedel, kdo je Wilkins!«

»Toda odkod ste jih dobili? Ali je nemara uradna skrivnost?«

»Nikakor ne!« Hearn se je nasmehnil. »Iz Winnipega, kakopak. To bi si sicer lahko mislili, saj ste strokovnjak. Gotovo še niste pozabili zanimive zgodbe, ki nam jo je povedal Lux. Winnipeška policija je zelo spretna, zato sem ji poslal obširno brzojavko, prepričan, da dosežem svoj namen. In res je eden izmed tamkajšnjih uradnikov iztaknil v arhivu star uradni spis o neki kupčiji s kožami, ki mu je bila priložena Wilkinsova pobotnica z njegovim podpisom in prstnim odtisom.«

Videti je bilo, da se Huntington vendar že zaveda resnosti položaja.

»In mislite, da se vam bo namen posrečil, samo zato, ker imate Wilkinsove prstne odtise?« je počasi vprašal. »Precej dela boste še imeli, preden ga dobite v pesti!«

»Ne verjamem,« je Hearn s pritajenim glasom odvrnil. »Doma, v predalu pisalne mize, imam prstne odtise enajstih ljudi, ki sumim, da bi utegnili biti Wilkins. Eden izmed njih je gotovo pravi.«

Huntington je zamišljeno umolknil.

V koči ni bilo več kaj početi, zato so enodušno sklenili, da krenejo nazaj. Wubbels in gospa Isacik sta šla naprej, prerokaje se in trdeč vsak svojo; za njima sta jo ubirala Wilbur in Lux, ki sta se prijazno in mirno pogovarjala, kakih sto metrov dalje zadaj pa Hearn in Huntington. Precej časa sta korakala molče, zatopljena vsak v svoje misli. »Prava sreča, da je strelnega orožja, pištol in

revolverjev, toliko vrst, ki se razlikujejo po tovarni in kalibru...« je nazadnje izpregovoril Hearn.

»Kako mislite?« je Huntington raztreseno vprašal.

»Vaša dreysovka na primer ima kroglice povsem svojevrstne oblike, ki jih ni moči uporabiti za nobeno drugo orožje. Zato sem prepričan, da bi bili končali na električnem stolu, če bi se bil našel v mojem trupu tak izstrelek, glede na to, da sem opozoril druge na čudno pištolo, s katero ste bili oboroženi... Ali se vam ne zdi?«

»Kakor hitro se vrnem v New York, si kupim browning!« je z mrkim obrazom rekel Huntington.

»Dajte, kupite si ga!« je Hearn pritrdil. »In potem nikar ne pozabite vzeti browning iz žepa, kadar stopite v temno kočjo, da bi prijeli morilca. To je dejanje previdnosti, ki se priporoča celo tedaj, kadar naprej veste, da ne boste našli morilca, niti če bi ga iskali z mornariškim žarometom... Ni treba, da bi to tudi drugi takoj uganili! Jaz na primer sem precej vedel, da ne bova dobila v kočji žive duše, ko sem videl, da se s praznimi rokami odpravljate nad zločinca. S tem je odpadel zame vsak vzrok za razburjenje, kajti imel sem zavest, da se mi je varovati le še tistega, ki bo z menoj vred stopil v kočjo. Stvar je bila na moč preprosta, tem bolj, ker sem se lahko zanesel, da niti ne bo utegnil streljati po meni.«

»Peklenšček ste!« je polglasno rekel Huntington, od jeze škripaje z zobmi.

»Hvala za poklon,« je odvrnil kapetan in si zadovoljno pomel roke. »Tako me ni še nihče pohvalil.«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani